

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

P. M. H. T. -
271.
(Teljes.)

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Sic, Montino 1593

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

Helv. Gasp.

VIGAZSTA.

LO KÖNYVETSKE

Keresztény intessel és

tanítással, miképpen kel-

lyen az embernek kész-

ülmi keresztényi és bo-

dog é Világból va-

lo kimulása

hoz:

Apocal. 14.

Beati mortui, qui in

Domino moriuntur.

M. D. XCIII.

VIGASTA
LO. KÖNYVTÉRE

Könyvtáryi irattal és
személyi irattal
és egyéb irattal
és egyéb irattal
és egyéb irattal

Bele tartozik, hogy in
Dombóvár
M. D. K. H.

EGREGIIS AC NO-
bilibus Dominis, Domino
Thomæ Czipnik Sac. Cæs. Re-
giæq; Maiestatis Tricesimarum
regni Sclauoniæ supremo præse-
cto: &c. Nec non Domino Bene-
dicto Koronghi eiusdem Maiesta-
tis Tricesimarum regni Sclauoniæ
supremo Contra scribæ &c,
Dominis meis & fau-
toribus reueren-
ter colen-
dis,

OMNIBVS
hominibus,
Egregiis at-
que Nobiles
viri, in hac
mortalitate peregrinanti-
bus, moriendum esse, testi-

monſijs ſacræ ſcripturæ pro-
bare, omnino ſuperuacane-
um eſſe iudico, cum morte
mories ſœdus antiquiſſi-
mum eſſe, euincat quotidia-
na experientia. Eſſi autem
id omnibus tam p̃ijs quam
imp̃ijs certò conſtat, tamen
plerunq; videmus, quod ho-
minibus mors & illius me-
moriam valde ſit ingrata & a-
mara. Sapienter itaq; & piè
multi boni viri fecerūt, quòd
excogitarūt in omnibus lin-
guis varias rationes & mo-
dos, quibus ex animis homi-
num eximere poſſent hanc
amaritudinem & formidinem

mora

mortis. Inter illos autem
modos non postremum lo-
cum obtinet hoc, quòd quas
illi boni viri mortis medita-
tiones, & contra mortem con-
solationes in publicis conci-
onibus proposuere, scriptis
comprehendere, & in lucem
edi voluerunt, considerantes
non cuiusuis esse, vel omni-
um meminisse, vel concioni-
bus interesse, aut etiam pri-
uatim talia colligere & medi-
tari. In hunc finem etiam
editus est olim præsens hic
libellus à piæ Memorix Re-
uerendissimo viro D. Ca-
sparo Heltai Pastore Eccle-

six Colofuariensis, in quo
tam præparationem ad mor-
tem quàm consolationem con-
tra mortem breuiter & sua-
uissimè proponit. Cura-
ui autem libellum hunc de-
nuo imprimi ad petitionem
bonorum virorum, qui com-
mendabant libellum esse ec-
clesiæ valde vtilem, præser-
tim hoc tempore quo impie-
tas, hoc est, contemptus Dei
& religionis maximopere
regnât, & annonæ difficultas
grassatur, quæ tanta est, vt à
plerisq; mors non aliter quàm
perfugium & portus opta-
tus expetatur, vt venuste di-
cit

cit Artabanus apud Hero-
dotum in Polymnia. De
legi autem mihi E. D. V. sub
quorum nomine pium hunc
& ecclesiæ salutarem libellum
volui prodire, quòd iam à
multis annis satis mihi sit co-
gnitum atq; perspectum, quā-
piè & sæpe E. D. V. in hac
sua functione cum Dauide
expetant sibi à Deo notum
fieri finem vitæ suæ: Qui e-
nim hoc facit non potest ni-
si corde sapienti ambulare,
vt pulcre canit Moses P'sal:
90. Tum etiam quod sciam
E. D. V. maximopere de-
lectari lectione eorum quo-
rum

rum vsus fructus magnus est
domi & in ecclesia. Huc ac-
cedit quòd gratitudinē quā
debeo E. D. V. qua ratione
declarem, non habeo aliam.
Ab eo enim tempore ex quo
noticiam contraxi cum E. D.
V. (credo autem agi nunc
annum decimum octauum)
multis beneficijs cumulatis-
simè sum ornatus. Peto ita-
que E. D. V. velint hanc
gratæ meæ mentis significa-
tionem æqui bonique consu-
lere In posterum, si alia quæ-
piam fuerit data occasio, ni-
hil mihi magis erit propo-
situm

litum, quam ut gratum me-
um erga E. D. V. animum
declarare possim. Actum
Sñeczini die Philippi &
Iacobi Anno 1593.

E. D. V.

Studiosiss:

Ioannes Manlius
Typographus.

finem quem vi statum in
curat. H. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum

Jacobi Anno 1734
E. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum

Jacobi Anno 1734
E. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum

Jacobi Anno 1734
E. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum

Jacobi Anno 1734
E. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum
delectat. H. D. V. adunum

VIGA ZSTA,
LOKÖNYVETSKE

Keresztyeny intessel es ta-
nitással, miképpen kelyen
az embernek készülni
keresztyeni es bódog é
Valagbol valo ki-
mulasahoz:

E rrejutot immar mayd az es-
gef vilagnak dolga, hog min-
nyiaan az vtolfo es igen kis idő-
re hallasztyuk, á mit tellyes ele-
tünkben nagy szorgalmatossá-
gal es minden munkával megh-
kellene tanulnunk: tudni illic, mi-
képpen keresztyenül es iamborul
elhetnek: minden kesertetekbe
az igaz hitben es keresztyeni bi-
zodalomba alhatattosok marad-

hatnak , es bodogon ẽ világbol
kimulhatnak.

Erre is iutor immar á dolog, ho-
gy á nagyobb resz az emberek kő-
zet, minden remenfeget es bizo-
dalmat ez idei es elmulando ele-
tre inkab vetőtte, hog nem mint
á iőuendő es az őrók elettre. A-
zok az emberek igen meg retten-
nek, mikor á halalt emlirtik előt-
tek; es miért hogy chak ẽ világi
marhaba, &c. keresik mindengyő
nyőruségeket, nem akaryiak, ho-
gy valaki chak megh említse előt-
rók á halalt.

De á ki minden remenfeget
es bizodalmat chak az lstenbe
vetőtte , es keuanfaggal keuan-
nya az őrók eletet, ez gyakorta
gondolkodik az eletnek vege,
róhes minden ő clete nem egyeb,
hanem á halaltrol valo elmelkő-
des

des, es az örök életre való kefél-
les. Mert mint szent Pal mond-
gya, heb. 13: ninchen meg mara-
dando város it minékünk: hanem
iőuendő es meg maradando va-
rost keressünk.

E nagy testi es lelki gyótró-
desbe es szorgalmatosságba sem-
ki magának nem elég: hanem
minden embereknek tanacha, se-
getsege, es vigasztalása főikseg az
embernek. De mind é szeles vi-
lagnak tanacha es vigasztalása igen
keueset hasznalna, ha á nem volna
nagy iőne az V R. Istennek id-
uessages es hatalmas Igeieből,
mely á Leleknek egyetlen egy
hasznos oruossága es teryike.
Mert csak ez egyedül tarthatya
á mi lelkünket á bűnnek, á halál-
nak, á pokolnak, es örök karho-
zatnak rettenetes kelettetibe.

Ere,

Ezokaert , szerető attyamfiai
kereszttyenek , erre nagy szorga-
latossággal gondor viselyünk ,
hogy ideien á mi szűueinket ez
orvassággal, tudni illic , az V R. Istennek iduössleges igeciuel megh
rakiuk , es ebbe magunkat gya-
korlyuk , hogy á szűksegnek es
vetekődesnek idein meg marad-
hassunk , es mindenellensegün-
ket meg győszhesük.

Harom dolog kiualtkeppen meg
rettent minket vtolsó búksegün-
kbe, mikor é világbol kimul-
nunkkel.

I. A H A L A L.

Mert nehezen valik az embe-
ri természet ez eletről : es akkor
nagy szormorúságos tussakodal-
sok vadnak az embernek szűue-
be, kit emberi nyelv ki nem mód-
hat

hat. A felelmes es ketseges embe-
ri természet mindenha erről tart,
hogy meghal, á földbe temet-
tettik, es hogy az vtan tellyesleg-
gel vegeleszen: Ezert kőzbeszéd-
be is az emberek est szoktak mő-
dani:

Harom dolog kenyo^z engemet,
Halnom kel, s, nem tudom az i-
dőt:
Elmegyek, nem tudom á helyet,
Hogy vennek valami io keduet

I I. A B Ű N.

Mert ebbe mind Isten s mind
felebaratunk ellen gonoful elkel-
tőtük életünknek minden ide-
iet. Ackor kedig á mi fűüünkbe
tamad minden fele győttrelem,
es mindenfele somorufagos gon-
do-

dolat: Mint szent Pál, Rómá: 2.
szól, észt monduan: Azokra, kik
versenyessék, es kik az Igasság-
nak nem engednek, hanem á ha-
misságot kedvelik, meg haboro-
das es harag ió, sanyarúság es ke-
secuség, minden embernek lelke
ellen, mely gonoszt chelekődik,

III. A P O K O L.

Mert akkor el az ember, ho-
gy tellyessége elvetették á Isten-
nek színe elöl, es hogy immar
semmi hatra nincsen, az örök ha-
lálnal egyeb Kichoda marathat
megh az Istennek é kemény itéleti
előtt Szükség it nyilván, hogy az
ember erős legyen, es hogy vala-
mi felelemnek vagy kecfegnek
helye ne legyen nála.

Ötörök mindenhato V R Isten,
ad

ad eszt mineküink, hogy mitelly-
es életünknek minden ideibe te-
gedet felyünk, es á te paranco-
latidba iaryunk, es é felelmes
bay viana'rol soha el ne feletkőz-
ziünk, mint á te fent irassod is int
est monduan: Minden dolga'idba
meg emlekőzzel á te vegedről, es
soha nem vetkőzzel, Ecclef. 7.

E KÖNYVETSKENEC
első Reszeről, tudni illic á
Halálnac Rettege-
seről.

A Halal ketfele: Egyik idei: á
masik öröcke valo.

Az idő szerent valo halal sem-
mi nem egyeb, hanem mikor á
lelek elualik á testől.

Az öröcke valo halal kedig ez,

B mi-

mikor á Leleknek elkel tauozni
az Istentől.

Az idő ferent valo halál, á test-
nek es termefetnek halála: Ez ala-
kedig vettetek minden ember-
tek á bűnert, miért hog' vetkősz-
tek, es az V R. Istennek Törvény-
et, auagy parancholatit megfizek-
tek: mikor ezokaert ennek ideie
elerkőzik, akkor minden ember-
nek ki kel mulni é vilagbol, elkel
eszt é vilagi eletet vegezni: akkor
meg szűnnek mind é vilagon
valo chelekődetek, mint szent
Pal szol, Heb. 9. eluegesztettót
minden emberekre, hogy etzer
megh hallyanak: az vtan az lti/
let, &c,

A másik halál, á Lelki ha-
lál: Nem hogy á Lelek halna
megh: hanem ezért mondgyuk
Lelki halálnak, miuel hogy ez
al-

által a Lelek elszakasztattik az Istentől, az ő dűchóseges fininek latatol: es őróke es finetlen való tettesbe esik: es hogy az VR Isten haragianak latasa miat finetlengiörttröttettik, es az VR Istennek kegyelmességebe kecsgebe esuen őróke való szomorúsagba marad. Mert mikor az Istenteleknek es hitetlenek az ő gonoszságokba es Istentelensegőkbe elmerűlnek, az Istennel nem gondolnak, semmit sem tudakoznak, mind ő felőle, s mind az ő akaratya felől: mikor nem imadkoznak es nem könyörögnek őneki: mikor nem keuanyak az ő kegyelmességet, irgalmaságot, sem bűneknek bochanart, atakkor elhagyattatnak az Istentől, es esnek az őróke való setettségbe, mely setettségbe való esnek, es

Istentől való elszakadas, örök Hal-
álnak méltan nevezettetik. E Hal-
ál ezokaert semmi nem egyéb,
hanem az öröcke való reszkettes,
es a Leleknek Istennek haragja
miat való szinettlen rettegeffe,
mely ki mondhatatlan nagy nyo-
morúságot naponkent az ördög
szinettlen megöregbiti, es megha
nagyobbitya.

Az Istentelenöknek eszté ret-
tenetes nyomorúságot es halált
írta megh Salomon, a Bölcheség-
nek könyvébe, az ötödik reszebe:
holott az Istentelenek felől eszt
mondgya: Ackor al, vgy mond,
az igaz nagy bátorsággal azok
ellen, kik őtet nyomorgattak, es
munkáit megvetették. Mikor e-
zek eszt látták felőtte igen megh
rettennek es elamelkodnak a bo-
doságon, kit ingyen sem velte-
nek

nek volna? Es folsnak ön közetek
bankoduan, es lelki faydalom-
nak miatta ohaytnak, monduant
Ez az, á kit mi regente chuff gya-
nant, es szidalmassagnak példai-
ul tartottunk. Mi bolondok az ő
eletet bolondfagnak velyük va-
la, es az ő veget szidalomnak: ime
mikeppen fámlaltaitót az Isten fi-
ai közibe: es ime, mi keppen az ő
öröksege á fentekközet vagyont
Ezokaert elvetőtük volt az igaz-
vtat: es az igazfagnak világossá-
ga nem fenlet minékünk: es á
nap nekünk fel nem tamadot:
Aal es karos vtakon iartunk, es
puszta vtakon budostunk: de az
VRnak vtat nem tudtuk. Mit
hasznalt minékünk á negedeffeg?
Mit ad immar minékünk á kaz-
dagfag es á keuelység? Ezek
mind elmultanak mint az arny-
ek,

ék, es mint á kialtas, es mint á ha-
io, mely á vizen által ment, kinek
sem nyomdokat, sem vrtat nem
talályak. Vgy tetzik, hogy megha-
tutta Salomon írni az Istentele-
neknek mindenretteget, meli
nem egyeb az öröcke valo ha-
lalnál,

Ime két fele halaltól valo pel-
da vagyon fent Lukatsnál, 16:
részebe. Ott Christus VRunk eszt
mondgya á kazdagról, hogy meg-
holt, eltemetettót es, nagy es
rettenetes kenba iutot: Ez ama
féreg, kirol Isaias szol, hogy soha
meg nem hal: Isa. 66.

Mikor ez az idő elerkőzik, ak-
kor lattyak á bolond szűzek, ho-
gy az eszeffeknél nem csak az ü-
res lampassók vadnak, hanem ho-
gy olajokis vagyon, mint Chri-
stus VRunk szol, Matth, 25. Ak-
kor

kor nyiluan efzekbe iut, ha iol, az
uagy gonofzul cheleköttek. Ac-
kor a törüeny kinyilatkoztatya
minden ereiet, miert hogy az
szent Euangelionnak semmi he-
lye ot ninnen. Ackor elmülé
minden penitentianak ideie, es
kefő akor az VR Istennek ke-
gyelmességet es irgalmasságot ke-
tesni,

Erről, è rettenetes itélettről,
szol Salomon, Prouerb. 1: cap, A-
Bólchesség Certs az VR Isten-
nek ígeiet) kiinn Panaszolkodik,
es az vtzakon kiált, fenn szolá
gyülekezetekbe, á kapuknak ay-
taiba, &c. Teryietek megh az en
meg feddesemre. Im en elő hoz-
zom tőnektek az en lelkemet, es
meghadom tőnektek az en ígei-
met, Miel hogy hittalak, (vgy
MOR

mond az Istennek bölchesege) es
nem akariatok: Az en kezemet
kiteryieftörttem, es senki eszebe
nem veszi, es minden en tanacho
mat vetitek, es az en meg dorga
lasommal nem gondoltok: En is
á tiű veszedelmeteket meuetem, es
megh chuffolak, mikor reatok iő
az, á mitől feltek: mondom mi
kor reatok iő á retteges es á ny
aalya. Ackor en hozzam kialt
nak, es meg nem halgatom. Reg
gel keresnek engemet: de megh
nem találnak: azért, hogy gyűlöl
tek á tudományt, es az VRnak
felelneuel nem gondoltak, ta
nachomnak sem engettenek, es
minden en dorgalasomat szidal
masztak.

Szent Iakab is az ő leuelebe,
cap. 2. eszt mondgya: Iagalmas
lag,

ságnelkül való itilete leszen annak, ki irgalmasságot nem tót.

Ísmet, Math. 25. cap. Mennyetek en tölem tñ atkóztak az ó, tők tüzre, &c.

Ezokaert az VR Istennek Igei meg mutattya, mikeppen kel meg menekődnünk az órók kentől, es az órók halaltól: es miképpen nyerhettyek az órók életet es bodogságot. Ha ezokaert mifelt ez Iget meg vrtalunk es megverttyük, lehettetlen dolog, hogy iduózúlhetnenk: egyebet sem kel varnunk, hanem chac az órók ke való kent es halalt, kiról ez elót szoltunk.

E fölöl meg mondot ket halálról gyakorta leszen emléközet íszent irasba, főkeppen á Psalmsokba, Mint:

Psál. 33. Az Istentelenc knek

vgy mond , halala, gonosz es szidalmas halal. Et ellen kedig az Isten felő keresztyeneknek halalokrol eszt mondgya. Psal. 116. Dragalatos á Szenteknek halala az VR előtt.

Ismet Ezek. 18. eszt mondgya az Istenelenek felől: Oennen bűnökben, vgy mond , meg halnak.

Szent Pal. Philip. 1. eszt mondgya á CHRlitus Iesusnak keny szennedelenek ellenfegi felől: Az ő vegek, vgy mond, örök karhozat leszen. A hív v es Isten felő keresztyenekről eszt mondgya kedig az Istennek Igeie, Psal. 34. Sokat vgy mond , szennedni kel az igaznak : De ki fegeti az VR őtet mind azokból: Minden ő te temit meg őrizi, hogy egy sem töretik közzülek.

Ismet

Ismet Szent Pal vgyan azon
hívv es Isten felő kerefztyenekről
ezt mondgya, Rom. 8. Semmi
kathosztatas ninchen azokban,
kik á Christusban vadnak.

Ismet Apoc. 14. Bodogok, v-
gy mond, á megh holtak, kik az
VRba meghalnak &c.

Annakokaert á mikeppen ket-
fele élet vagyon: Egyik è vilagi,
mely elmulando, á másik örök e-
let: azzonkeppen ket fele halalis
vagyon: Egyik időszerept valo
halal: á másik örökke valo. Ez i-
dői nagy è földön valo életnek
mind kezdeti s mind vege va-
gyon rakva kedig minden fele
nyanalyattal es nyomorúsaggal.
De erről è vilagi eletről az i-
gaz es hívv kerefztyenek keves
gondot viselnek, sem tartyak i-
gen draganak, nem is igen bő-

chúlik, hanem Sz. Pállal eszt mód
gyak, Philipp. 1. Christus az en é-
letem, es halalom nyereség. Mi-
uel kedig, hogy é testi élet erre
szolgal, hogy több gyümölcsöt
hozzhatok, nem tudom melye-
ket választok: Mert mind a két
dolog szorongat engemet, kiua-
nok é testből kimulnom, es a Chri-
stussal együtt lennem, mely is iob
volna, &c.

Ímet, Gall. 6. Tauoly legyen
en tőlem, hogy dűchöködgyem,
hanem csak az VR Iesus CHri-
stusnak keresztebe, melynek által
ez világ ennekem meg felszite-
rtőtt, en is é vilagnak.

Ímet eszt mondgya szent Pal,
Gall. 1. A CHristussal egyetem-
be megh felszítőttem: de maga a-
zert elek, immar nem en: hanem
a Christus el en bennem, A me-
ly

ly életet kedig most è testben vi-
slelek, az Isten fiaba valo hirnek
altala viselem, ki engemet szerez-
tôt, es õnnem magat adta en e-
rôttem.

Ezokaert, valakik Christus V-
runkrol semmit nem tudnak, õ-
tet megh nem ismertek, õ benne
nem hisznek sem biznak, azzok-
nak meg kel rettenni á halál elôt:
mert semmi egyebet nem remenl-
hetnek, hanem csak az õrek vesze-
delmet es karhozatot kel varnyi-
ok. De á ki á mi Vrunk Christus
Iesust meg ismerte, es õ benne hi-
szen, es minden remenfeget csak
õ benne vettôtte, ez megh nem
retten á halál elôt: mert iol tud-
gya, hogy meg gyószte Christus
Vrunk á halált, es hogy az min-
den õ gyózedelmet õneki aian-
dokon adta,

HONNET IOT LE

gyen á Halal é Vi-
lagba.

A Halal iótê Vilagra az őt-
dögnek gyűlölsége es iridgyse-
ge által; akkor kedig, mikor A-
dam es Eva megszegek az VR. le-
stennek Parancholattyat, es á pa-
radichomnak megh tiltot gyű-
mölchebe őnek. Ez almaba valo
harappas hoszta mind Adamot,
mind Euat, s minden ő gyerme-
kit é szantalan sok nyomorufa-
gokban, es veghetetlen nyaua-
lyakban, hogy immar szinettlen á-
halalt főünkre varnunk kel. Mert
igy szólá Bölch Salomon, Sapi-
ent. 2. Az lité órók elettire teröm-
tötte az embert, es az ő keperete
römtötte őtet, hog ő hozza hason-
latos lenne: De az őrdögnek isi-
gysegeből iót á halal é vilagra,

HOGY SENKI NEM BATORSAGOS A HALALTOL.

Egy elő ember sem bator-
sagos a Halaltol. Minnyaiunk-
nak etzer megh kel hálnunk, mint
szent Pál szol Heb. 9. Es ha ennye-
sok esztendőit elnemek is mint
Mathusalem, tudni illik, kilentz
százat es hatvan kilentzet, vegre
azert vgyan meg kellene hálnunk.

Moysef mind meg számlalja
az Atyák életeknek minden esz-
tendőit, eszt monduan: Adam elt
kilentz száz es harmincz eszten-
deig: Noe elt kilentz száz es öt-
ven esztendeig &c. De minden-
ha eszt vetti áfok esztendőnek
számlalassa vtan: Et mortuus est:
Et mortuus est: Es meg hala: Es
meg hala.

Hogy

HOGY A HALAL
nem fel , sem Hatalomtól,
sem Erőtől , sem Tu-
domantól &c.

Rettenetes dolog á Halálnak
dolga. Mert nem gondol ő , sem
hatalommal, sem erővel , sem tu-
domanyal, sem kasdagfaggal &c.
Es noha efzes es bölch vagy, a-
zert vgyan meg kel halnod.

Nem gondol á halál senkiuel,
Sem kasdagal sem kegyetlennel.
Nem á pórlóknek eskuueffekkel.
Sem á patuarkodoknak nyeluek
Nē gödöl féki bölchesegeuel (kel,
Sem okoffagal vagy sebes effel;
Nem az Vraknak fenyitteffekkel,
Sem á döllyeffeknek haragiaual.
Nem gondol á gyenge leanyokkal
Sem á fep tziſſras affon nepek-
kel, Nem

Nem gondol sem nagyal sem ki-
(chinnel,

Nem marhaffal auagy fegenyel,
Elfiel ō á Chafzar hazaba,

Mint fegeny shituan pafstoreba
Hol vadnak most minnyaian á pa-
(pak,

A Cardinaloc es Patriarkhak ?
Hol vadnak minnyaiá az Ersekek

A Prelatusoc es á Pifpekec?

A Prepoftoc es á Cananokoc,

A Decanoc es Vicariusoc?

Hol vadnac á kazdac Apatvvræ.

A Prioroc es Gardianoc?

Hol á focMefter es á Doftoroc,

Es á fantalan fele Baratoc?

Houa lóttoc el á foc Chafzarok,

Es á fantalan nagy foc kiralyok

A külemb külemb feiedelmec,

Es á telhettetlen Nemefec?

Hol vadnak az igé kevely Groffoc

Es á hamis Cancellariusoc?

Houa lóttoc á kegyetlen Dufoc,

A híres neves s a nemes vité-
zek

Hol vadnak a Birac es polgaroc,

A müuefek es fanto emberec

Hol Gyermeck, Leány es Afoni-
alat,

Es hol az egec emberi Nemzet
Hol immar Páris s a fep Helena,

Hol Tarquinius es Lucrecia

Hol vagyon Plato es porphirius,

A bölch Tullius es Virgilius

Hol vagyon Tales es Empedo-
cles,

Es a nagy Mester Aristoteles
Hol a nagy es erös Alexander,

Es az igen batorsagos Hector
Hol a draga Chafár Iulius,

Hol a Vitezec Akhilles s Pri-
amus

Hon löt el az igen erös Samson,

Az cses es igen Bölch Salo-
mon

Min

Minnyaián oda vadnacs meg hol
tac,

Egysem menekődet meg kőz-
zülec;

Minden embereknek kel kővetni,

Ezzeket, es è keppen meg halni,

Minden ember ezen meg alyon,

Es á halalhoz igen kefiülen.

Bizonyaba nyaualyas dolog ez
Nem choda hogy ama Philoso-
phus ezt mondotta: Iob volna,
vgy mond, hogy az ember nem
születőtnec; auagy ha születőttic,
hogy születese vtan mindgyarast
meg halna. Mert efebe vőtre, ho-
gy nyiluan iob vagyon annac
dolga, á ki igen hammar megh
hal: Mert á megh szabadul min-
denfele kefferűsegről es nyomo-
rusagtól, kiket szenuedni kel a-
zoknac, kic e világban elnec.

Mert

20 Mert minnyaián eszt iol lat-
tyue, hogy az embernek ete
semmi nem egyeb, hanem chac
mindennapi vefszedes es hacz-
olas auagy viaskodas, mint szent
Iob is szol rola, Iob. 7. cap.

Az embernek ete hasonlatos
a haihoz. A haioba akar uly, a-
kar iary, akar aludgy, akar egyel
auagy egyebet valamit mifuesz,
azert o vgyan szinettlen elmeg-
yen a partfelő: Szinte ezenkeppen
haiozunc szinettlen ez etben a
halalhoz.

HOGY A HALAL

nac Semmi Bizonyos ideie
ninch,

Semmi ninnen bizonyosb a
Halalnal: Semmi kedig bizony-
talamb a Halalnac oraianal: Sen-
ki arról szorgalmatos ne legyen,
mine-

minemü halálal , auagy mikor
ron halyon meg. Ez eleg mine-
künc, hogy tudgyuc, hogy etzet
meg kel hálnunc : valahol ezor-
kaert á halál nekünc iő , auagy á
mezőbe, auagy az erdebe , auagy
házba , auagy házon kőüül, ot fű-
zetnünkel: De mindenünce arra
igen vigyazzon, hogy á fűzetéssel
készeclegyünce. Mert meg kel fű-
zetnünce, ebbe egyeb nem lehet :
Mert minnyaiian meg őttünce en-
nec á merget.

Az Isten adta á lelket á testbe
é vegezzeffel , hogy valamikor
aszt ismet á testből ki keuannya,
hogy kész legyen ki iőni , es az
Isten akarattyat műuelni. Miert
hogy kedig eszt nyiluan tud-
gyuc, az időt kedig auagy az o-
tat nem tudgyuc, mikor az Isten
meg kezdi lelkiünket kiuanni: e-
ezoka

ezokaert kel vigyaznunc szinet-
tlen, hogy mikor elio az az orat-
ka, kezületlen ne talaltassunc.

MI KEPPEN KELLY.

en a Halalhoz kezülnunc.

Erröl e dologról, mikeppé ke-
lyen a Halalhöz embernek ke-
zülni, nagy sockan vgyan öreg
könyueket irtanac. De a meny-
be tölem lehet, az VR Istennek
io kedueből, rövideden őzue ho-
zom egy kis formaba mind eszt
e dragalatos tudomant: Mert en-
nel dragab tudomány nincsen,
mint hogy az ember bodogon
tanulyon meg halni.

AZ EL SÖ BODOG.

Sagol Halalhoz valo Ke-
zületről.

A Keresztyen ember, akar mi-
nemu alapatbeli legyen, erre fő-
kep-

keppen minden szorgolmatossá-
gal es igyeközettel viselyen gon-
dot, hogy az igaz hitben, attya-
sui szeretetbé, es á testi keuansa-
goknac meg foytalsaban elet-
nec minden ideiet vgy mulassa
el hogy vig es oruendetes szíruel,
es io lelki ismerettel az Isten e-
lőt alhattattoson meg maradhas-
son. Mert á ki iol es iamborul el,
az iamborulis hal meg, akar az
erdebe, akar á mezőbe, akar
hol meg halyon. Az Isten előt
nem halhat gonoszul, á ki Isten-
szerent valo életben é vilagba fo-
glaltos volt. A io életet nem kő-
uetheti gonosz halal.

De kerlec meg erched, mit
mondgyac io életnec. Az el iol
es iamborul, á ki keresztyenül el:
nem mint é vilagi ember ec az
Istennec ismereti nélkül, auagy

az igaz hitnelkül elne. A halál ke-
digiol, á ki őremest meg hal. De
hogy valaki io akaratból es őre-
mest meg halyon, azt á hit chele-
kőfzi: mert á hitnec gyümölcsé-
hozzac á fele chendesz szűuet.

Mert valaki az Istenbe hiszen,
es ő benne bizictísta szűből, es é
mellet kerésztyeni es iambor ele-
tőt visel, ez nem kenszeritesből,
hanem io akaratból es őremest
meg hál. Mert iol tudgya effele
ember houa megyen: tudni illie
á mennyei attyanac kőbbelebe:
mint CHRístus Vranc mond-
gya. Ioan. 12, En attyam: eszt ke-
uanom, hogy valahol en vagyoc,
az en szolgám is ott legyen. Nem
hálhat é fele embet rettenegesbe:
Mert iol tudgya, hogy az Isten
kegyelmes ő hozzáia, es hogy
szeretetibe vagyon: es hogy az

VR Christus Iesus az vtolsó na-
pon elzt mondgya , mind önek-
s mind á tób igaz keresztyenek-
nec: lóyetec ide en attyamnac al-
doti, öreksegül biryiatoc az or-
szagot, mely kezdettől fogva tiz-
nektec meg készítettót: Mert e-
hesztem: es ennőmadtattoc, 2c.

E szeles vacs és viláza fordult
villag elzt mondgya vgyan , mi-
keppé ez elót is meg mondottuc.

Harom dolog kenyoz engemet,
Halnom kel, s nem tudom az
időt.

Elmegyec, nem tudom á hellet,
Hogy vennec valami io ked-
uet;

De ez é mondas , pogan mon-
das, es tauoly legyen á keresz-
tyen embertől. Mert mi keresztye-
nec iol tudgyuc, houa kel men-
D nunc,

núnc, tudni illik, á mi edes atyánk
nac kebelebe, es öröcke- valo ö-
remre es nyugo dalmaba, Igy fol-
szent Pal is: vagy elűnc vagy ha-
lunc: az Vre vadgiunc. Rom. 14.
Mert á Christus Iesus á mi főűnc,
mi kedig az ő testenee tagai va-
gyunc, Ephes. 5. Á mi főűnc ke-
dig halottaiból feltamadot, es ne-
gyuen nap múlva mennyekbe
felment, es ül az ő szent atyának
iobian, es meg nyitotta mine-
künc á mennyországnae kapuit,
es szalas őstoua lőt minekünc mi-
keppen őmaga módgya, loan. 14:
Az en atyamnác hazába soela-
kohelyec vadnac: En elmegyc,
hogy tűnekec helyt készűtsec.

Ez á keresztyenekneek módha-
tattlan nagy vigasztalásoc: mely
vigasztalas semmi fele nepeek ö-
zet soholt é szeles vilagon nin-

chen: hogy mi eszt nyilván tud-
gyuc, hogy noha á mi testi-
megroddhad á földbe, es földbe le-
szén, vgyan azzonna, á melyből
Verettet es terömtettét, hogy a-
zett az örök életre ismet feltá-
mad: es hogy á mi mennyei at-
tyánknek országába föl vitetté,
á mi Vruc Iesus CHRISTUS mel-
le, es á szent Leikee es Angyaloc
melle, öröcke való vigátságba es
örömbe. Erről bizonyosoc va-
gyuc mi keresztyenre, miuel ho-
gy tudgyuc, hogy á mi földiünk, az
VR Christus Iesus, halottaiból
feltamadot, mennyekben ment,
es ül az attya VR Istennek lob-
ján.

Mincküine ezokaert keresz-
tyeneknek megh kel forditanunc
é vac es visszafordult világnak
Verseit: Mert ha ő eszt mondgya

hogy bankodie, miért hogy hal-
nikel, es nem tud houa mentie:
Mi ez ellen így szerezziú á mi
verfeinket,

Vig vagyoc es nem fomorkodó,
Halnom kel esztigeniől tudom
De miuel tudom houa megyec,
Ezert veszec igen io keduet.

Az VR Isten minden egyeb
lelkes álatokat így teremttő, ho-
gy elő méuen ortzaiockal á föld
hoz fordultanac, es á földet ne-
zic: Mert á földbol vetőttec, es is-
met földelész nec, es á földbe meg
maradnac, es soha abból fel nem
tamadnac: De az embert mas mo-
don teremttőte, tudni illic, hogy
fén viselye főiet nagy duchőseg-
gel. Ez által kedig aszt akarta á
felleges VR Isten meg ielenteni,
hogy noha az éber foldból teröm

tuc

tue vagyon, es ismer földet felfent:
azert vgyan ismer feltamad, es
oda fel menybe vitettöttie, á hol
á teremő, az ő szent Angyalual
egyetembe, lakozic.

A nap, á hold, es mind á chil-
lagoc az ő duchőseges fenese-
göckel mind azt ielőntie es pre-
dicalyac, hogy á mi szőmeinket
szőuűnkkel egyetembe felemelyűe
mennyecke, es arról emléköz-
zűne, hogy nem á föld, hanem á
mennye á mi hazanc: hogy az
Istenne szép hazaba valoc va-
gyunc, mely hazba oly igen szép
ablakoc es világos szőuetnecke
vadnac.

Ezokaert valamenyefzer meg-
tekinted á mennyet, á napot, á
hodot á chillagockal egyetembe,
emlékőzzel meg az VR IESVS
Christusnac mennybe meneti-
től,

rél, es eſzté mondgyád temagad-
ban: E föld á mellien enmoſt ia-
roe, mellyen lakozom, melybe
mayd eltemettöttie az en Teſ-
tem 2c. nem az en hazzam, ſem
az en igaz lakohelyem: hanem ſi-
ralmunknac vólgye, es budofsa-
ſunknak helye, mellybe vettettét-
tűnc á mi bűncinknec nagy vol-
taert 2c. De miért hogy á Chriſ-
tus Ieſus á kereſtſan meg holt, es
á mi bűncinkert eleget tót: es az
ő hallotaibol való feltamadaſſa-
ual az Igafſagot es az életet meg
hoſzta: es mennybe meneteleuel
á mi hazzanknac, á mennyeknec
vtat, meg keſzitötte, es annac
kapuiat meg nyitotta: ninchen
immar ſemmi ſeſelműnc: Mert a
menny miene: Ezokaert immac
nem a földieket kel kereſnűne,
hanem a mennyeciket, a hol a mi
Vtunc

Vrunc C H R istus Iesus vagyon,
az atya Istennec lobian: Mert a
mi életünknek gyakorlása men-
nyekben vagyon, honnet is a mi
meg szabaditonkat, a mi Vrunc
Christus Iesust varyiuc: ki a mi
gyarlotestünket megh düchõiti,
hogy hasonlatos leszen az õ meg
düchhült testhez, Colosz, 3.
Philipp, 3.

HOGY HALALVNK
nac ideien nem kel szorgale-
motofsoknac lennünec a mi
Kisded es neuelett'en gy-
ermetskeinkról felle-
seginkról 2c.

Gyakorta leszen ez, hogy a ke-
sertetbe, es halalnac ideien az em-
ber nagy banatba es lelki szomo-
gus

rusagba effic fellesege, auagy az
ó kisdéd gyermetskeé miat. E-
nagy banat ellen ez a hív v es io
tanach.

Vifeld gondot fellesegedre es
gyermekidre mig ez eletben es
io egefsége vagy. Erre igyeköz-
zel, hogy az V R Istennec felel-
meben, a hitben, es a keresztyeni
szeretetben felneueliyed őket; es
hogy a keresztyeni tudomanae
reszeit a Catechismusbol megta-
nulyac. Ha alkolmatosoc a tanu-
lasra, ad a scolaba őket, had ta-
nulyanac a böleh es szükseges tu-
domanyokat, hogy iöuendöre a
keresztyensegnek szolgálhassanac
tanitassal, predicalassal, a templó-
ba: Köüül kedig a scolakba, a
tanach hazokba 2c.

Ha kedig arra nem alkolma-
tosoc, tahat ad valami tíftefséges
mi

miuvre őket, hogy munkalkod-
gyanac es ne hiuolkodgyanac,
hogy gonosz erkölchet ne vegye
nec magoknac: hogy tobzoda-
ta es lakasra ne adgyac magokat,
hogy a miat vegre oruoc anagy
toluaoe ne legyenec: hanem ho-
gy minnyaian, az ő rendec sze-
rent, iamboroknac szolgalyanac.
Ha erre ideien gondot vesselsz, i-
gy halhatz az vtan vig szüuel es
szomorusagnekül. Mert a te gyec
mekidnec kegyelmes listent szer-
zőttel, es annac hagyod őket
Testamentomba. Hanem igen soc
marhat is hatz nekic: az listen-
beio halhattatlan öröksegec va-
gyon. Mert az egész vilagnac
kenchei elmulandoc: de az VR
listenbe valo bizodalom, a tisztel-
seges tudomanyoc, es a iambor
es attatlan ellet őt öke meghma-
rad, E A ven

A ven Tobias így szól az iffiu
Tobiasnac: Tob. 4. Ne legy szor-
galmatos, vgy mond es semit ne
fely, en edes fiam. Vgy vagyon:
szegenyee vagyunc: De igengaz-
dagoc leszúnc, ha felyűc az
Istent, ha tauofztattyuc a búnt,
es ha iot chelekőszúnc.

Ezokaert elzt kel gondolnia
meg halo keretszetyenec: Im be-
teg vagyoc, meg is haloc: **Hat**
kel hadnom fellesegemet, es az
en szerető kis gyermetskeimet:
mit tehetec neki. Az en edes Is-
rennemnec ez az akarattya: Le-
gyen így: Nem gondoloc kedig
erről, hona lesz nec szegenyee: Me-
rt iol tudom es meg tanultam az
Isten őnen maga az ózuégyeknec
es aruaknac attja: szent ő, bölch,
gondvisselű, kazdag, es minden
elege vagyon: El elteti ezokaert
őket,

őket, eltaplalya, es nagy szorgalmatossággal meg oltalmazza őket: Exod. 22. Pál. 37.

Igy szól szent Pál, Philipp. 3. Egiet mondoc, vgy mond: Elfeletem azzokat, kic hatra vadm, es azokra erőkedem, kic elöttem vadnac, es sietecaz elöttē fel tót tzelyhöz, a jutalomhoz, melyet előnkbe teszen, az Isten, a CHristus Iesus által valo, mennyei hiuatalom.

A MASIC BODOG.

Isagoshalalhoz valo

Készülcsől.

A masic bodogsago, halalhoz valo készüles ez, hogy az Istenert, es az őszent akarattyaert elbuchazzal mind ez egész vilagnac, es mind a benne valo törem tót alatoknac szerettetitől, es az,

E 2 zoknac

zoknac ellenne mondgy. Es hogy
ennekutanna mindénekne szor
galmatofsagirol elszakadgy: ó-
rómmel es iokeduel engedgy a
te mennyei attyadnac akaratyá-
nac, es készűly az vtra, hogy az ó-
róc életne kapuian bemenny, á te
felseges teremthőz, es szerel-
mes attyadhoz. Mert a ki ē ka-
pun be akar menny, annac le kel-
vetni minden ē vilagi es ē vilagi
akról valo szorgalmatos gondo-
latinac körtőleket, es órómeft el-
kel buchuzni minden teremtet
alatoknak szeretitől.

Eszet ez elbuchuzast tamasza e-
lőnkbe a mi hitűne, melyel meg-
elkuttűne az lstenne a keresz-
tegbe, hollot elbuchuztunc es el-
szakattunc az órdógról, es ellene
mondottunc, mind az órdógnec
mind ē Vilagnac, s mind tulay-
don

don testünknek, es minden te-
remtőt alatoknak gonosz keuan-
lagának.

Ismet, a szent Iob mondassa,
hollot az ő könyuenek első része-
ben ezt mondgya: Meztelen iöt-
tem az anyyamnac meheből; Me-
ztelen is elmegyez innen.

Ismet a szent Pal mondassa, 1.
Timoth. 6. Semmit nem hofz,
tunc, vgy mond, é vilagra nyil-
tan valo dolog ezokaert, hogy
semmit nem viszünk ki innen; Mi-
kor kedig etünk itt tunc es ruha-
zatunk vagyon: meg elégödgy-
ünk aual.

E mondasokat életünknek
minden ideiebe megtanulyuc,
es szívuinkbe forgassuc, kiualt ke-
pen az időbe, mikor az ora el ko-
zelget, hogy é veszet vilagbol ki-
mulnunk kel

Touabba ezis á mi nagy vi-
gasztalasunc, hogy noha á men-
nyorszaghoz valo kapu igen szo-
ros, es az ut igen kesken, hogy
mind ez által igen rövid es nem
hosszszu: es így lesz en ez é dolog,
mint Christus Vrank mondgya
á neheszkes aszonylatrol, Ioan. 16:
Mikor á neheszkes aszonylat-
nac időie eljut, akkor szomorú:
mert eliót az ő oraia: Mikor ke-
dig szűlte á gyermeket, nem em-
lekőzik á rettegestől, az ő örö-
mért, hogy az ember é vilagra szű-
letőt. Így kel minékünkis gon-
dolnunc, hogy é nyaualyas ke-
serűseges es szoros élet vtan, vi-
gassagos es örüendetős élet kö-
vetkőzik, tudni illic, az ő öröke
valo élet. Ez vtan kedig, es é vi-
ligbol valo kiműiasban ál min-
den dolgunk: le vagy nyeryünk,
vagy

vagy veszttyűc. A ki it nyer: Óró-
ke való dolgot nyer: A ki vesz:
iai annac mind órócken órócke.

MIBE ALYON E VI- lágol való elbuchuzas.

Ez előt keues befedel szoltunc
é világtol való elbuchuzasról: De
á szükfeg keuannya, hogy hóue-
ben egy keuesse szolyonc vgyan
ezen dologról: VV ed eszedbe e-
zokaert: É világtol való elbuchu-
zas főkeppen ket dologban al.

1. Előfzer: hogy marhadat, lo-
szagodat, adólsagodat, es min-
den egyéb dolgaiddat vgy rende-
lyed, hogy halaid vtan á te gyer-
mekid es á te rokonsagid közet
semmi ólzueuesz-szes auagy e-
gyeb valami perpatuar ne tamad
gyon.

2. Másodszor, hogy azokat, ki
ket meg bantottal, es kiknek ve-
tőttel, meg engesztelyed, es hogy
vetkeidnek bochanattyat keryi-
ed tőlec: vizfontak, hogy te is
mind azoknak bochas, az VR
Istenert, á ki tegedet meg ban-
tottanac, es kik ellened vetkősz-
tek; Mert eszt parancholya, es est
keuanya az Isten.

Igy szol á mi Vrunck Christus
Iesus, Matth. 6: Meg bochassa-
toc es meg bochatattic tünեktek.
Mert ha megh bochattyatoc az
embereknek az ő vetkőket; á tu
mennyei atyatok is meg bochat-
tünեktek. Ha Kedig az emberek-
nek nem bochatandgyatok az ő
vetkőket; á tu mennyei attyatoc
sem bochatya tünեktek is á ti
vetkeítőket, Ha kedig á mi men-
nyei attyanc nem bochatandgya
á mi

a mi vetkeinket : semmikeppen
nem iduezülhetünk.

Ismet így szól az Isten fia , a mi
Urunk Christus Iesus , Mar. 11.
Mikor aluan imadkosztoc, megh
bochassatoc , ha valami haragtok
Valakire vagyon: hogy a tu men-
nyei atyátoc nektek is megh bo-
chassa a tu vetkeiteket.

Ismet , Matth. 5. Mikor a te a-
iandekodat, vgy mód, az oltarra
viszed, es ot meg emlekezől, ho-
gy a te attyadfiának valamie va-
gyon te ellened: had ot az oltar e-
lőt a te aiaandekodat, es menny-
el először, es békelyel meg a te at-
tyadfiával: az vtanióy el, es vid-
fel a te aiaandekodat.

Ismet, Colos. 3. vgy mond
szent Pall : Tűtyietek egymással:
megh is bochassatoc egyitek a ma-
stoknak , ha valamellyeteknek
mas

mas ellen panaszkodása vagyó
Mikeppen Chriftus megh böcha-
tot tünnetec, azon keppentü is.

Igy tanit minket Chriftus V-
runk is imadkozni á miattiank-
ba: Bochad meg, vgy mond, á mi
vetkeinket, mikeppen mi is meg
bochatunc ellenünk veretőknek,

Mikor immar ez mind meg löt,
akor mindgyarast tellyes szü-
ueddel forduly az Istenhöz: es
ne tekents ismet hatra é Sodo-
mara es Gomorara, mint á Loth
fellesege müuele; es mint az Izra-
el fiai müuelenek, kik hatra neze-
nec Egiptusba: es had hatra min-
deneket: mert semmit nem vi-
hetz veled es chak könnyé, min-
deneket lerakuan, induly á te ha-
zadhoz való vran, Mert ha szin-
te üressen es mezitelen oda iutz,
nem vállalz semmi kart: hanem

(Izaz

szaz anni iot, mondom szaz ezet
annit vész ot ezekert, á kiket it é
vilagon io keduel, á te Istened,
nec parancholattyabol, hatra hat
tal: mint az Isten fia aszt meg igit
te, Matth. 19. eszt monduan: Va-
laki el hagyangya, az en neuem-
ert, auagy hazat, auagy attyafia-
it, auagy hugait, auagy attyat a-
uagy annyát, auagy feleséget, a-
uagy magzatit, auagy mezőiet,
szaz annit vészé helyebe, es örök
eletnek örökése leszen.

A kik kedig ekeppen, auagy é
modom meg nem hálnak, mint á
tettettes es kepmutato auagy ne-
ues keresztyenek, kik szűuekel
meg é világiakban függnek: kik
nehéz keduel, es szomorú auagy
mayd felketlegben eset szűuel ki-
mulnac, azzok it elűsztic mind é
vilagon való marhaiokat es kaz-
dagla-

dagfagokat. á más világon is el-
uesztrik á mennyei iokates draga
latos kencheket. It elueszticé vi-
lági életet: amot kedig talalyac á
rettenetes es öröke valo halalt
lay, Ily szegenyeknek.

Ezokaert á keresztyeneknek,
eleteknek minden ideie által, eszt
kel tanulnioc, mikeppen minden
teremtőt alatoknac megh halya-
nac, es azokról elszakadgyanac,
hogy az ő edes tőremtőiekről el
ne szakaszfacóket.

Nehez vgyan eszt műuelni, ho-
gy az ember kihannya vessé min-
den teremtőt alatoknak szerete-
tit es gyonyöruseget az ő szíue-
ből, es chac tisztan az Istenbe ny-
ugodgyec, es ő tőle figien: De
noha nehez, azért vgyan megh
kel lenni, hogy az ember nec min-
den terőmtőt alatoktól elkel bu-
chuz

chúzni, es azokat el kel hadni
lob ezokaert, hogy az Isten aka-
rattyanac engedgyen, es io aka-
radbol, es engedelmes szíünel in-
net kimennyen, hogy nem mint
nehez keduel, es kesserő szíünel,

Vgy vagyon: Nehez az emberi
termeszethnek ez es vgy mint lehe-
tettlen: De mikor á keresztyen
ember igaz es erős hittel á hit-
nec agait meg ragadgya, tudni
illie, á Bűnec Bochanattyarol, á
Testnek feltamadasaról, es az ó-
rók elettről: es azokat szíünetlen
az ó szíüebe forgattya: ily nem
lehetettlen az vtan óneki Mert
bizonyos abba, hogy az VR. IE-
sus Christus ezért meg holt á ke-
tesétfan, eltemetettót, es harmad-
nap halataibol feltamadot, ho-
gy minket megh szabaditana az
órók Halaltol, hogy mi is azzon
kep-

keppen halotaiból feltamadnanc,
es mennyekben menuen, öröke
ő velle elyünk. Vgyan ezenoka-
ert neueze az szent iras á mi Ha-
lalunkat alomnac, nem halálnak,
mint ennek vtanna meg haliuk.

A H A R M A D I C B O
dogságos Halalhoz va-
lo Készülesről.

A Harmadic Bodogságos ha-
lalhoz valo készüles ez: ho-
gy á keresztyen ember ma-
ganac az ő síruebe gyuytfe egy ny
ihany vigasztalo capituláot, es egy
nyihany kiualtkeppé valo vigasza-
lo mondasokat, á szent irasbol,
mind az o, s mind az vy testa-
mentombol, kikelmagat megh-
erössithesse, es magat vigasztal-
hassa mindenfele kesertetek ellé.

E fele

E fele vigasztalo mondasokkal
mindenha kész legyen ákereszt-
tyen ember, es szíüebe hordoz-
za mint á io lőuő szinettlen nala
hordozza á tegezbe az ő nyilait.

AZ, ELSŐ VIGASZ-
talas, hogy á választotaknak es
hiyy kereszttyenenek az örök Ha-
lal meg győzetettő á
Christus Iesusnac
altala.

E Z kimondhatatlan nagy vi-
gasztalas azoknak, kik az Ie-
teunek akarattyabol immar ki-
mulandoc ē vilagbol; tudni illic,
hogy á mi Vrank Christus Iesus
meg győzte á halalt, hogy á bünt
elűötte, es az ő kereszttyeninek az
örök

Órók életet meg nyer te: Es hog á
hiv keresztyenek az V R Isten e-
lőt igazac, á Christus Iesusnak al-
tala, chac az V R Istennek kegyel
méssegeből es irgalmassagabol.
Mert tisztan chac ezert iót men-
nyekből á megh igirt mag, az I/-
tenfia, es tisztan chac ezert löt
emberre, hogy az ő kenszenue-
desse, halala es feltamadása által,
meg szabaditana minket az órók
halaltól, es minden mi adossa-
ginkat meg fizetneie: Mint szent
Pal, heb, 9. szol eszt monduan:
Christus Iesus etzet meg ielőnt,
az őnen aldozattya által, hogy á
bűnnec veget tenne.

Ismet. 1. Pet. 3. Christus etzet
vgy mond, szenueder á mi bűne-
inkert, az Igaz á Hamissakert,
hogy Istennek megh aldozna
minket.

Ismet

Ismet 1. Ioan. 1. Az Isten fia-
nac, á mi Vrank Christus Iesus
nac, vere meg tisztit minket min-
den büneinkből.

Ismet. heb. 2: Minekutanna, v-
gy mond, á gyermekök testből
es verből valoc, ő egyenlő keppé-
meg részefsült velec, hogy á halál
nacaltala el uenne á hatalmat an-
nac, á kinel á halálnac hatalma
vagyon, az az, az őrdögnek: Es
hogy megh szabaditanaia azokat,
kiknek tellyes eletekben, á halál-
nak rettegeffe miat, rabboknak
kelletce lenni. Szep mondas ez.
Ebbe ielēti fent Pal, hogy á Chri-
stus Iesus minket meg szabaditor
mind á büntől, s mind á bűnnek
karhofsztatatasatol, hogy innetto-
ua mineküink á bűn nem arthat:
De nem szabaditor chac á bűn-
től, hané az Istennek átkatol, az ör

dégtől, á Pokoltól: Es vízföntak
meg kerestem nekünk az Adam
által elűszet Igasságot, es megh
bekeltettőt az atya Istennel, es
az örök életnek szabadossua tót,
kik ez előt az ördögnek elűtet
rabiztunk.

E Modon á pokolnak feneker
re taszított vala á bűn, es belepet
vala tellyefegél á bűnnek sokas
sága, es vgy mint eltemetőt vala:
De az atya Isten, az ő nagy ke
gyelmességeből es uoltabol rak/ta
mind őket az ő szerelmes szent
Fianak valara: Es ez az ő szent Fia
á mi Vrank Christus Iesus, mindé
bűneinkert eleget thót, es mind
azokból, mind á halatból, á mind
á pokolból megh szabadított: Es
szerezett nekünk Bölcher
segül, Igasságul, Szentsegül, es vált
ságul, mint Sz. Pal módga, 1. Cor 1.
Ismet

Ísmet, 1. Corinth. 15, A halál
vgy mond szent Pal, elnyelettet á
győzedelemtől: Az az: A halál
meggyőzetettét, es elvetőtettét
minden ő hatalma: Az élet ke-
diggyőzedelmet veuen eszt mód
gyá: Hol vagy halál? Hol á re fu-
lakod? Pokol, Hol á re győzedel-
med? Hala legyen az Istennek, ki
ágyőzedelmet adta, á mi Vrank
Christus Iesusnak általa.

Bizonyos ezokaert á kereszty-
en ember ebbe, hogy á miké-
pen á halálnak semmi hatalma
nem volt á Christus Iesuson, ho-
gy akeppen ő rayta sintsen. Mert
az ő Vra, á Christus Iesus, eluőtte
ábünt, es vissza hozta az A-
dam által elueszet Igasságot: Meg-
foytotta á Halalt; es az örök élet-
tel meg aiandekozta a kereszty-
en embert.

A MASIC VIGAS-
ztalas Hogy ha à Hívek
meg halnakis: hogy
azert vgyan elnek.

A Híveknek es Igazaknak na-
gy Vigasztalasec vagy ó. meg
ez életben is: noha á testi halál alatt
vadnak; es noha é világi emberek
eszt tudgyak, hogy mindeneftől
fogva az Istentől elhagyattartak
es vgy tarttyak őket, mint á meg-
őle barannyokat, mint szent Pal-
is szol; Rom. 8.

Igy szol, 1. Corinth. 4. is: Az Is-
ten leg alab valok gyanant, vgy
mond, oda helybe tettőt min-
ket, mint á halálra valokat; Mert
ez egész vilagnak chodaiaua lőt-
tünk.

Ismet, 2. Corinth. 4. est mond-
gya:

gya: Mindenfele nyomorúságunk
vagyon: De nem rettegünk: Igen
szorongatattunk: De kétségbe
nem esünk: Haborgattatunk: De
nem hadgyatattunk el: Lenyo-
mottattunk: de el nem vesünk: És
mindenha á CHRístus Iesusnak
halalat á mi testünkbe körül vis-
selyűz: hogy az VR Iesusnak ele-
teis á mi testünkben jelentesse,
Mert mi, kik élünk, mindenkor
halálra adatattunk, á Iesusert, ho-
gy á mi hallando testünkbe á Ie-
sus eleteis meg jelentessek.

Ekeppen nagy bizodalomba
vadnak á hív keresztyének: és
miert hogy á Christus Iesusban
hisznek, oly bator szívet vesznek,
hogy megh á halálnak közepőre
nem esnek kétségbe: Mert ebbe
bizonyosok, hogy á halálnak al-
tala az életre mennék. Batorság-

gal hiyak az Istent segetsegul, es engedelmes szíüel szenuedik az Istennek kezét, varuan az VR Istennek irgalmasságot es kegyelmességet.

Touaba ē bizodalom is nalok vagy on, hogy az ō halalok dragalatos az VR Isten előtt, az Isten fiaert, á Christus Iesufert: Es hogy ō általa, tudni illik, az ō halalanak általa, az örök halál elvetőtetteti mint szent Pal mondgia, 1. Corinth. 15. A halál elnyelettet á győzedelembe.

A keresztyenek ezokaert, kik á halállal kőrnýűl vetőttek, es kik á halálnac rettegesüel szorongatnak: mikor az VR Istennek Lgeiet erős hittel, es lelki bizodalommal fogiak, es keményen ahoz tartoznak, azok meg nem szegyenűlnek, el sem vesznek:

Mert

Mert az Istennée ſűduellőges es hatalmas Igeie megh tarttya es meg őltalmazza őket: es vgyan á Halálnak közepőtte erezik az életet. Mert á keresztényeknek dolga, chodalaros dolog. Mikor minden ember őket itili, hogy megh hálnak: akkor elnek ők: Mert á halalba vagyon az ő életék, Az ő életék kedig nem e világi élet, mely rakua szinetlen mindefele bántásokkal: hanem Istenbe való élet, tellyes lelki örömel es vigassággal: es nem idefzerent való, hanem örökke valóval.

Igy szol az Isteni Bölchesege Sap. 5. Az Igazzak örökke elnek,

Igy szol szent Pál is, 2: Corinth. 6. olyanok vagyunk, mint á kik megh hálnak: De ime élünk,

Igy szol CHRİstus Vrunk is, Ioan, 16. En bennem Bekeffegetek lezen;

lezn: De ẽ vilagba szorongotaf-
tok: Ne felytek :Meg gyõztem
ẽ Vilagot, az az, az ördegnek or-
szagot,

Ismet így szól az Isteni bölche-
seg. Sap. 3. Az Igazaknak lelkek,
vgy mond, Isten Kezebe vadnak,
es nem eri azzokat semmi keny.
A balgatok elõt vgy retzik hogy
meghálnak, es az õ vegek nyo-
morusagnak itiltetik, es az õ ki-
mulások veszedelemnek: De õe
bekessebbe vadnak. Es noha az
emberek elõt sok nyaualyat fend-
nednek: de mind az által bizo-
nyos remenlegec vagyon, hogy
soha megh nem hálnak. Egy ke-
ues ideig nyomorgatatnak: de
sok io adatik õnekik. Mert az Iste
megh kesergeti õket, es vgy tala-
lya õket, hogy meltok õ hozzája.
Mert próbálya õket mint az ara-

nyat á kohba : es keduesi őket
mint árellyes aldozator. Az idő
be mikor megh keresendie ezeket
az Isten , fenlenek őc es elő men
ne mint á lang, &c.

Ismet Isaie. 16. A te Hálorid
elnek: es Testekbe feltamadnak.
Serkennyetek fel, es őruendő zze
tek, tü, kik á földbe fekeftek: Mert
á te harmatod zöld mezőnek hat
mattya.

Ismet Ioan. 5. vgy mód á Chri
stus Iesus. Bizony bizony mon
dom rúnektek: Valaki az en Ige
met halgattya, es hiszen annak; á
ki engemet bochatot, annak ő: őlk
elete vagyon , es karhozatra nem
megyen: hanem á halalbol imma
tan az életre altalment.

Ismet Ioan. 11. eszt mondgya
CHRISTUS Vrank: En vagyoc á
feltamadas es az élet A ki en ben

nem hiszen, el, noha meghal is. És
aki el, és hiszen én bennem, soha
meg nem hal.

Ismet Psal. 68: Kérsetek az
Istent, hoy ilyen ártú Lelketek.

Ismet Isaie, 55. Haychatoc sít-
teiteket, vgy mond, és iőyetec en
hozzam, hogy ilyen ártú lelketek.

Ezeket á mondasokat, és mind
effeleket eszünkbe kel vennünk,
és szívuinkbe mint egy tathazba
betaknunk, hogy azokat magun-
kat vigasztalhasfuk á mi halalunk
nak, és külemb külemb keserte-
teknek ideie. Ha szívuink ferent
hiszfük ezeket az VR Istének mó-
dait, lehetettlen dolog, hogy á
hatalba eluesznenk, hanem örök e-
letnek örökessi maradunk. Mert
akik hitbe kimulnak é vilagbol
nem halnak azok meg: hanem el-
alofznak: Ezokaert az VR Istén-
nek

nek szent irassa is, nem nevezzi a,
zokat meg holtaknak; hanem ezt
is teszi melle, hogy az Istennek ha
loti: Mert az Istenbe halnak meg,
es a halalbol ismet feltamadnak;
mint Daniel meg mondgya: Da
niel, 12.

A HARMADIC VI.
gasztalas. Hogy az Isten
felő es hívő keresztye
neknek Halala nem ha
lal, hanem elaluuas
legyen.

A Mi Vrank CHRİstus Iesus
őnen maganevezi a hívő ke
resztyeneknek halal elalu
uának Ióá. 11. A mi attyankfia La
zar, Vgy mód, nem holt meg, ha
nem alufik. Ez dragalatos módas.
Igy szol szent Pal is a hívő ke
resztye

keresztényekről, kik 'e világból ki-
multanak, 1. Tessal. 4. Nem aka-
rom: hogy tudatlanok legyetek
az elaluttak felől, hogy ne szo-
morkodgyatok, miképpen az e-
gyebek, kiknek reményeget nin-
chen. Mert ha hisszük, hogy Iesus
meg halt és feltamadott: azonké-
pen az Isten is azokat, kik Iesus-
ba elaluttanak, ő vele elő hozza.
Látóde, hogy szent Pál a hívve-
keresztényeknek 'e világból való ki-
mulását nem halálnak, hanem el-
aluvásnak nevezi.

Igy szól a fent írás, a fent István
Mártir felel, mikor megh követsz-
tek volna. És vgy mond, elaluvok

Ennekokaért megh halnak v-
gyan a keresztények az emberl-
okosságnak itéleti szerent; de az á-
balál nem egyéb, hanem csak a-
lom, Mert valamenynyen a Chri-

stus

stus Iesusba valo hitbe megh hal-
nak, azok minnyaian ő benne
alofznak es nyugofznak, es az V-
tolso napon halottaibol feltama-
szta őket.

Igy szol fent David, Psal. 3. En
lefekszem es elalofzom, es felfer-
kennek: Mert az VR oltalmaz
engemet. Ez elaluvás á Prophe-
taknal semmi nem egyeb, hanem
á testi halál: mint a szent Patri-
arkakrol is megh vagy on irui,
tudni illic Adamrol es á többi-
ról, á Mosefnek első könyvebe.
Dormiuit Adam, Abraham, &c.
cum Patribus suis, &c. Es Adam
elalunek. &c.

Ismet Psal. 4. En fekszem, vgy
mond fent David, es nagy bekef-
segbe alofzom: Mert VR am chak
te segetesz engemet, hogy bator-
ságba lakiam.

Ímet Pál. 16: Az VR mindenkoron az en szómeim előtt vagyok: mert iob kezem felől vagyok: ezokaert elnem tantorozom: Es ezért őruendez az en szüuem, es vigad az en nyeluem: sőt az en testem is batorsaggal nyugszik.

Talamte elzt mondod ennem: Hogy hogy vagyok ezt Nem erziie á keresztyen á halat Auagy nem halet Nam iol lattuk, hogy mind á Patriarkak, mind á Prohetak, s mind az Apostaloc meg holtnak, &c.

Fetelet Hogy á keresztyenekis é világbol kimulnak, nem choda ez: Mert megh kel változtatni az ő természeteknek, es megh kel vyutni: Es miért hogy é világba sem mi örömek nem lehet, hanem csak keserusegbe, banatba, es minden

minden fele nyomorusagba foro-
gnak színetlen : Ezert kelteft
szerent meghalniok , es e ve-
szet vilagbol, mely nem egyeb, ha
nem az ordognak kötrötze ki-
mulniok: De az ő halalok es e vi-
lagbol Valo kimulások rettegef-
nelkül való: es chendesz es edes á
lom önékik. Mert a hit meggyőzi
minden keferüfeget es fájdal-
mat, es egyenesen á feltámadás-
ra nevez, es á jóuendő örök életre:

Igy szol Christus Vrunk, Io-
an. 8. Ha valaki megh tartandgya,
vgy mond, az en Igemet, ez soha
öröken öröke Halalt nem lat.

A NEGYEDIC VIGASZ
ztalas, hogy á hívű keresz-
tyenek tudgyak, hogy az
ő Halaloknak ideie az
V R Istentől elren-
delteztót.

Ez igen nagy öröm, és igen nagy vigasztalás az Istenfelő és hív keresztyeneknek, hogy bizónyal eszt tudgyak, hogy az ő hallok, és e vilagból való kimulások nem a kegyetlenségnek, és a Tyrannusoknak kezebe auagy hatalmába vagyon, auagy valamely törömtetelotéba: hanem csak az V R. Istennek kezebe és hatalmába: Ezokaert is a hív keresztyenek nem igen szorgalmatosok az ő halalokrol: hanem szinte olyanok, mint a kisdéd gyermek, kik nem forgalmatosok halalokrol, egyéb dolgokban is gond Visseletlenség, és hite akkor meghalnak, minden viszszaufnasnelkül, mikor az Isten keuanya és akarya.

Ez Isten elrendelt időről szól a szent iras Eccle. 3. Mindennek

vgy mond , vagy on az ő időie: es
minden dolognak oraia vagy on
A fületetnek időie vagy on, a meg
halasnak is időie vagy on.

Igy szol szent Iob is cap. 14.
Az affzonyalattol fülettet ember
keues ideig el, telly ő nyaualyak-
kal, Felneuekődie mint egy vi-
tag, es lehul: Elmulik mint az ar-
nyek , es nem marad meg. Bizo-
nyos es neuezetes időie vagy on
az ő holnapinac szama tenalad
vagy on: Tzelt róttel nekicizast ő
meg nem hakhattyá.

Igy szol szent David is, Psal.
104. Mikor te, vgy mond , elrey-
ted á te szinedet, akkor megh ret-
tennek: Elueszed az ő leheleteket,
es kimulnac , es ismet porra lesz-
nek

Ismer , Psal. 39. Islenh meg
Vram ennekem vgy mond , az

en vegemet , es menni legyen
ezen napimnak szama, hogy meg
ertsem, melly rövid ideig való le
gyek. Mint ha szent David ezt
mondania: Taníts engemet, hogy
ne elyek olyan batorfogba mint
az istentelenek, kik más es örök é
letet nem reménylenek. Mert az
után ezt mondgya : Íme az en
napim egy tenerni szelesek te el
őttem : es az en életem mint egy
semmi te előtted : Mely igen sem
mik mind az emberek , kik mind
az által nagy batorfogba elnek,
larnak mint az arnyek, es sok he
iaba való nyughatatlanfogot sze
reznek magoknak: Gyűytnek , de
nem tudgyak kieleszen, No V
ram : miuel vigasztalyam magá
mat Te benned bizom.

Azon keppé vigasztalya a Chri
stus Vrank az ōucit, Matth. 10.

A 18

A tu földeteken való hayfzalóc, vö
gy mond, mind meg számlaltat-
tanak: egy sem eszik le a tii men-
nyei attyatok hirenelkiül, auagy
akarattya nélkül.

Omagarol is eszt mondgya:
Nem iöt meg el az en oram.

Igy enekel á fent Anna aszföny
is, á Samuel Prophetanak an-
nya, 1. Samuel. 2. Meg ól, vgy
mond, az V R, es eleueniti Pokol
ba viszen az V R: de ismet kihoz
onnan.

Igy enekel szent Ezekhias ki-
taly is: Iſa. 38. Vram, Ezekből, v-
gy mond, el az ember, Es az en
lelkemnek elcte tellyesflegel ezek-
be vagy on: Az az: Az illyen lgek-
ből, mellyekbe az eletet igired,
elyünk, es nem á mi erónkból a-
uagy hatalmunkból Touba eszt
mondgya: Te allutattal vala en-
gemet

gemet, te eleuenitel, megis en-
gemet.

Igy szol az V R. Isten is Isaias
altal Ezekhias kiralnak: Meg hal-
lottam á te imadsagodat, es la-
tam á te könyhullatafidat. Imee,
en á te napidhoz meg tizenöt esz-
tendőt teszek.

Ime mind ezekbol nyiluan ta-
nulyue, hogy á mi életünk bizo-
nyos határokkal megh környe-
kőztettet: es hogy mindenünk-
nek életének az Istentől bizony-
ostzele tetettet, es hogy o nala á
mi esztendeine, holmping, na-
pink es horaine mind számlalua
vadnak, mint az előtt á mi hay-
szalíknak számlalasaról is hallot-
tunk: Ha kedig az Isten á mi hay-
szalíkat meg számlalta, mielőin-
kab a mi tellyős életünknek min-
denidőiet

30 Nem eshetünk ez okáért többet auagy rouab, á mint az V R á mi életünknek időiet elrendelte es eluegezte: Nem is halhattunk á leg nagyob nyomorusagbanis hanem mikor á mi elrendelt es eluegezett oranc eliő auagy életkőzik.

Ezokaert ebbe sintsen semmi, hogy michoda időbe es mimodon meg halfz, michoda által, fegyuer által, auagy riz viz által, auagy hertelen auagy kesedelmes halálnak általa: auagy gyermeksegedbe, auagy ifjusagodba, auagy vensegedbe, &c. Mondom mind ezekben semmi ninc: Mert az Isten elrendelte azt az orat, őferzőtte is azt az alatot, mely által meg halfz.

Ebbe kedig é dologba semmit ne irily á te okosságod sze-
reus

rént, vagy á te okaságodból.
Sokan mennyűtesnek miatta
meg halnak: sokan is szeluezbe
vesznek el: nemellyek is hertelen
halalal meg halnak, &c. de ne itily
te azazokat örök kárhozatra
mint az Istenteleneket. Mert az
Istennek itilete mely itilet, elrey-
ter itilet: Semmi őelőtte, akar me-
ly fele halalal megh haly. Nam e-
gynyihanszor ez eszik, hogy az at-
tattlan kis gyermekők á fele her-
telen es rettenetes halalal megh
halnak.

Mondhattal: Hogy lehet ez?
Nam sokan vadnak, kik szabad
akaratból megh ölik magokat:
Mert egynyihanyan felakasztyak
magokat: Nemelyek kedig á viz-
be szekelnek &c. Mint vagyon ta-
hat ezeknek dolgok?

Felele. Azoknak akarattyok

es ehelékődetek az Istenellen va
lo: Mert ezek kesertik az Istent,
Nem kedvel ezokaert az V R.
Isten ezeknek akaratyokat. Mert
ő maga eszt parancholya, Deut. 6.
á te Vradat Istenédet megh ne ke
serched. De mind ez által ez az
idő, ez az ő oraiok, Istentől el
rendelt es eluegezet. Eszt kedig
meg á kőzeneseges bizonylag ve
tel is meg mutattia. Mert nemely
ember sok es mely sebekbe esie,
de azért könnyen es igen hamar
meg vigaszic. Nemely kedig egy
igen kis sebetfke miat megh halt
Eszt é dolgot az egbe vigyargok
á chilagoknak tulajdonitnyak:
egynyihanyak kedig á szerenche
nek &c. De á fent iras az Istennek
tulajdonitya, kinel á mi esztene
deneknek szanfa eluegesztettet, es
elrendeltettet.

Ezoka

Ezokaert bolondság, es he-
ba es haszontalan dolog á halalt
felni, es erről szorgalmazónak
lenni. Mert ha el nem erkőzet á
te eletednek vtolso oraia, nyiluan
nem hallz meg. Ha kedig az el-
iőt, keueset használnak teneked
az oruos doctores, es mind az e-
gesz vilagon valo patikac.

De elzt nem ezért mondom,
hogy valaki vakmerősegből az
VR Istenek teremőt alait, es á
termeszt ferent valo oruofsagot
meghakarna vtaini; arra nem ta-
nitoc senkit: Mert az oruofsag
Istennek teremőt alattya, mely-
ett düchirnunk kelaz Isten es
felmagasztalnunk es io lelki isme-
rettel elhet á keresztien ember az
oruofsagal. De erről é dologról
bőueben szolunk, áz Istennek se-
getsegeből, á fent Keresztől valo
kőnyuskebe,

Az

AZ ÖTÖDIC VIGAS-
talas. Hogy noha á Test
meg hal es eltemetöttic;
De azért az vtolso na-
pon ismet fel-
tamad.

E Z mindé Istenfelő es hivv ke-
restyeneknek fő vigasztalaso
hog az VR Istennek Igciéből
bizonyosok ebbe, hogy ha megh-
álnak is es testecā földbe teme-
tettik el, hogy azért az vtolso na-
pon ismet feltamad. A halotai-
ból feltamadasaba ezokaert va-
gyonák keresztienek nec mindé örö-
mec, vigasagok es vigasztalások,
miert hogy tudgyak, hogy á fel-
tamadas vtan mint testbe smind
lelekbe bityac az örök eltet.

Ez óruendetes remenseg nin
H chen

eben kedig az Istenteleneknek.
Mert iostudgyac , es lelkeknék
ismereti arról bizonyagor teszen
őnekiek , hogy noha nagy győ-
nyőrségbe , kazzdagfagba , tisz-
teffegbe es pompasagba é vilag-
ba eltenek , hogy azért á feltama-
das utan őróke valo szidalomba
es kenba lesznck.

Mondhatnal : hogy lehet ez,
hogy az emberek minnyiaan fel-
tamadgyanak , hollot á földbe el-
temertettek , es semmie lóttek?

Felel: Nyilván feltamadnak.
Feltamadnak kedig es megh ele-
uenitetnek az VR Isten Igeienek
hatalmassaga által , mely ő szent
Igeienek minden álatoknak en-
gedni kel , meg á szaraz tetemek-
nek es á földi pornak is , miképpé
az VR Istennek Igeie eszt megh
mutattyá , Ezekh. 37, Mert eszt
mondgya

mondgya ott a szent Ezekhiel
Propheta.

Es icue en ream, vgy mond,
az VRnak keze. es kiuin enge-
met az VRnak Lelkebe: es alara
engemet egy szeles mezöbe, me-
ly rakua vala tetemekkel: Es min-
den fele megh körültete vele-
m azokat: Es ime nagy sok tetem
fekszik vala a mezöbe es ime igen
meg szarattak vala. Es monda en
nekem: Te embernek fia: Velede,
hogy e tetemek ismet meg cleue-
nednek? Es en mondek: VRam
liten: te tudod azt:

Es monda ennekem: Prophe-
taly e tetemek felöl, es mód eszt ö-
nekik: Tü meg farat tetemek, ha-
lyarok az VRnak Igeiet: Eszt
mondgya az VR. Isten a megh
farador tetemek felöl Ime en lel-
ket hozok tu belötek, hogy meg

H 2 cleue,

eleuenedgyetek. Inakat adok tü-
teatok, es huft neuelec tü rayta-
tok, es bőrtel beborittlac tüteket
es lelket adoc tünektek, hogy is-
met elyetek; Es meg ismeritek, ho-
gy en vagyoc az V R.

Es prophetalac, mikeppen en-
nekem parancholtac vala. Es ime
mikor prophetalnek, zörges lón
es ime indulas lón, es ismet egy-
be menenek áretemek, mindenik
az ó retemehöz. Es latam, es ime
neuekődenek az inak, es á hus ó
raytok, es beborittya vala őket
bőrtel, de nem vala meg lelek ő
bennek.

Es monda ennekem: Prophe-
taly áfelre: Prophetaly te embet
nek fia es mond eszt áfelnek. Efe
módgya az V R. Isten: iöi ide fel
á negy szelekből, es fuy éholtá-
kra, hogy ismet meg eleuenegye
nek.

nek. Es Prophetalek, miképpé en-
nekem meghatta vala: Es felő-
ue belőick, es ismet meg eleuene-
denek, es felalanak labokra: Es Ő-
gen nagy vala azoknak serege:

Michoda volna, ki nagyobb
dolgot mondhatna á mi vigasztal-
ásunkra, mint it mond á szent
Ezekhiel Prophetá, az V R Isten-
nek Igeienek hatalmas voltáról
Es á halotoknak felferkenéséről
es feltamadásáról

Ennek kedig é vigasztalásnak
derek fundamentuma ezen al
hogy á mi Vrunk Christus Iesus
előfer halotaiból feltamadot. Ha
Christus halotaiból feltamadot,
nyilván való dolog ez, hogy mi-
is feltamadunk. Mert ő a mi fői-
ünk; mi kedig ő tagai vagyunk
Es á mi feltamadásunk gyűn ő-
che á CHRISTUS Iesus feltamada-
sának, Mikor

Mikor ezokert a halál megh
rettent tegedet, mindgyarast eſt
forgassad ſíunedbe. Ház en edes
Vram, a Ieſus Chriſtus nem vol-
na, beöz eg a halál keſerues halál
volna, es elſenuedhetettlé nyana
lya: Nyiluan megh győzne a po-
kol mind e ſzeles vilagon valo
embereket, es benyelne őket: De
keſzen a mi Vrank Chriſtus Ie-
ſus által megh győzetettet a Ha-
lál es eltorletettet: Tudom ez-
kaert, hogy ennekem a Halál
immar nem art: Mert az enle-
kem az öröke valo halálal megh
nem hal, pokolba ſem megyen:
hanem a mi Vrank Chriſtus Ie-
ſushoz megyen, az örök öröme
es bodogsagra: mint ſzent Pal
ſol, Philip. 1. cap. Igen keuanom
e teſtből valo kimulafomat, hogy
a Chriſtussal együtt legyek.

Igy szól á mi Vrunk CHRİstus
Iesus á toluaynakis, kit iob felől
ő mele feblitettének vala: Ma, vgy
mond, velé lesz á paradichomba.

A lelek el nem aloszik á testtel
együtt, hanem elualasztattik á tes-
től, á testnek feltamadásaig: Mert
á mi Vrunk CHRİstus Iesusnak
halála es feltamadása, á mi hala-
lunknak es feltamadásunknak pél-
daia. Mikor ezokaert á Chri-
stus Iesus megh hala á keresztfán,
nem aluuek el az ő aldot szent
Lelke; hanem pokolra alaszala.

Igy szól á CHRİstus Iesus is,
Luc. 16. á szegeny Lazarol, hogy
az ő lelke, halála után, az Angy-
loktól eluittettek az Abraham-
nak kebelebe.

Igy szól szent Pöl is, 2. Cor. 5.
Nemnezünk az zokra, mellyeket
megh lathatnak, hanem azokra
melly-

mellyeket nem lathatnak. Mert a
mellyeket meg lathatnak, idő fe-
rent valok. De a mellyeket meg
nem lathatnak; óróckő valok.
Tudgyuk kedig, hogy ha é hay-
leknak feldből valo hazunk elró-
rettetendik, hogy az listentől meg-
epitet epiletünk vagyon, nem-
kezzel chimált, hanem órócke va-
lo, mennyekben. Es ayitua vary-
iuk, mig ebbe fölölceftünk; vgy
ha fölöltöftetuen talaltartunk, es
nem mezitelen. Mert mig é hay-
lekba, vagyunk ayityuk es nehezé
variuk, miért hogy inkább akar-
nánk, hog óremest le nem vetkef-
tetnenk, hanem hogy fölöltöftet-
nenk, hogy é meg halando beny-
eletetniek az elettol. Latode mit
keuan fent Pal, hogy inkább ke-
uannaia, hogy test kőnül volna a
Christus Iesussal egyit, mint ho-
gy a

gy á testbe volna. Nyilván való
dolog ezokaert, hogy á test á föld
be eltemetetué aluszik, es ot nyuk
szik, es hogy á Lelek, mely az Isten
nek kepet viseli, mind addig az I
stennel vagyon.

Nyugszik kedig á test bizonyo
os remenységbe, á meg halhatat
lan es örökke való életnek: es az
vtolso napon dúchóséggel es fe
nésséggel feltamad, hogy á test
mind lelkóstól á Christus Iesus
sal, es az örök életre választattok
kal, együtt legyen. Akkor mind e
gyütt találod mindente atyadfi
ait, minden barátidat, kikkel é
vilagba ismeretes voltál: Akkor
együtt lesz á szent Patriarkhával,
Prophetakkal, á szent Királyok
kal es Apostalokkal: azzokat ke
dig oly igen ismered minnyaián,
mintha száz ezer esztendeig it é

világon egyűt voltak volna velek

E nagy vigasztalas azért nevezí
a szent irasá hívó kerestyenek
nek halalat elaluvafnak: Miért ho-
gy e mi gyarló es erőttlen tes-
tünk, mely halando, es mely az
eltemettes vtan a földbe megh-
rothad, az vtolso napon ismet
feltamad, mint egy ember az á-
lomból szokot fellerkenni. Ak-
kor oda leszen a kerestyeneknek
halala: mert a halal az vtolso el-
lenfeg eluctettetik: Es akkor le-
szen a test meg változtathatlan,
meg rothadrattlan, dúchőségel, e-
rősséggel, es öröke valo egefféggel
ekes: Mondom akkor leszen a test-
tisztas, fenes es lelki, mint fent Pal-
szol, 1. Corinth. 15.

Ezert is mondgya szent Da-
uid, Psal. 1. 16. Melly igé dragala-
tos az VR előtt az ő Szentinek ha-
lala

lala Ismet Dragalatos az ő Szent-
tinek vere ő előtté.

E világ eszt tudgya, hogy á ha-
lalnak általa semmie leszünk, es
hogy á test öröken öröcke á föl-
dhen marad. De nem így vagy-
on: Teuelyeg é világ: mert nem-
oly igen vtalatos á test az Isten
előt, őneki is keszen meg kebitet
tót az ő dúchósége es bodogsága
Es vgyan ezen test, mely é vesztet
vilagba külemb külemb fele fay-
dalmat szenved, az vtolsó napon
feltamad, es öröcke el á lelekel es
ygetembe.

Ha el kellene vesztetniünk á mi
testünket, hogy soha ismet meg
nem találno iok, így volna rette-
netes á halál, es nem volna dra-
galatos. De ez á mi bizonyos vi-
gasztalassunk, hogy mikeppen á mi
Vrunk CHRISTUS Iesus harmad-

I 2 nap

nap vtan halotaiból feltamadot,
vy es öröкке való életbe, esennek
utanna soha megh nem hal, ho-
gy azon keppen minden keresz-
tyeneknek testek, mellyek elalut-
tak volt, ismét feltamadnak. Mert
az ő testek ideig nyugszik a ko-
porfoba, a halotaiból való feltá-
madásának bizonyos remenyege-
be, Mert ismét feltamadnak vy es
öröкке való életre ot nem lefen
az vtan, sem Bűn, sem halál, sem
nyomorúság, sem rettenetes, mint
ez ondok es vesztet világba volt:
Hanem, Igasság, élet, öröm es vi-
gasság, es öröкке való boldogság.
Az Igaz es örök mindenható I-
sten mondotta: Így kezokaert
lenni: Erről kedig semmi kétse-
ged ne legyen.

A ki csak szarazon a halálról
emlékőzik: bezzeg megh iyed es
meg

meg retten az. De emléközzel
á Christus Iesufrol, hogy ő halo-
taiból feltamadot: es hogy az ő
feltamadása tiyed, es hogy im-
marez kefszen eluegesztetret, ho-
gy á te Tested is feltamadgyon.
Az Isten engőtte á halálnak chele
kódcsét, hogy verkiünknek nagy
volta tamasztatneick az által e-
lőnkbe: De az VR Istennek ke-
gyelmességeből immar á terme-
set ferent valo halál á bűnnek or-
uossága lőt. Mert á természet sze-
rent valo halál, nem olyan, hogy
é természet es á test ez által sem-
mie legyen, auagy tellyességgel el-
uegesztettek, hanem chak á go-
nosság megh hal es eluegesztóttik
az által. Meg marad á természet
auagy á test: de á bűn megh hal es
tellyességgel az által meg oltattik.
Ahalál veget teszen á bűnnek, me

lynecz hogy meg akarnánk halni,
á keresttségbe meg igirtük volt:
E bünnök megh halásza tekelete-
sen ámi é vilagon valo életünk-
be nem lehet, miért hogy é visz-
sza fordult világba, az órdógnak
dühössége alatt, ennye sok bo-
trankosztattásokban es testigo-
nosz keuanlagiban elmünk kel.
De akor elhadgyuk tekelletesen
es mindé volta keppé á bünt, mi
kor ez életből á halálnak általa á
masik es öröcke valo életbe me-
gyünk.

VIGASZTALO MON
dasok. á izent írásból őszue
gyűytettek, á halotai-
bol valo feltama-
dasrol,

szent

SZent Pal Apostol arra int, 1:
Tessal. 4. hogy á feltamadasról
való Istenek Igeieuel vigasztal-
lyuk magunkat: Bő vigasztalas ke-
dig ez, es igen kazdag. Mert nem
emberi mondasok azzok, hanem
az VR Istenne ő magae, ki nyil-
uan vegre viheti, es tellyessegel
betöltheti mind azokat, á kiket
mondot es kiket az ő szent Ige-
iebe megjelentő: Senki abba ő-
neki ellene nem alhat: Minden-
ható ő, Igaz ő es kimondhatatlan
nagy az ő kegyelmessége es ir-
galmassaga: Ebbe senki ne kétel-
ködgyek.

Szent Mathenal, 13: refebe est
mondgya Christus Vrunk: Ak-
kor senlenek, vgy mond, az Igaz-
zak mint á nap, az ő attyoknak
országaba. It fol Christus Vrunk
á hivv keresztieneknek dúchóse-

ges voltarol, melybe lesznek á feltamadasnak vtana.

Ismet szent Ianosfnal: 5. részbe eszt mondgya: Bizony bizony mondom tőnektek, á ki az en Lgimet halgattya, és hiszen annak, á ki engemet bochatot, annak örök elete vagyon, es karhozatra nem megyen, mert á halalbol is maran az életre ment.

Ismet, Ioan, 8. eszt mondgya Christus Vrunk: Bizony bizony mondom tőnektek, ha valaki az en beszédemet tartangya, halalt örökke nem lat.

Ismet, Ioan. 11. eszt mondgya: En vagyok á Feltamadas es az élet: A ki en bennem hiszen, el, ha szinte meg hal is: Es á ki el, es hiszen en bennem, ez soha meg nem hal. Mindgyarast kedig ez igik vtan feltamasztotta á mi Vrunk Chri-

Christus Iesus a Lazart halotai-
bol, es tetemenyeuel meg bizo-
nyította, hogy az ő beszede igaz
legyen.

Ismet Oseas Prophetanal eszt
mondgya a Mefsias, 13. Cap. A-
halálnak kezéből, vgy mond ki-
szabaditom őket: O te halál: En
halalod leszek teneked.

Ismet így szol szent Iános, A-
pocalip. 21. Az Isten, vgy mond,
ő velek leszen: Es eltörli az sző-
mekkről minden ő könyhulla-
tasit.

Ismet eszt mondgya Christus
Vrunk, Ioan. 16. E vilagon ha-
borusagtok vagyon: De legyetek
batorok: Mert enmeg győztem
e Vilagot.

Ismet Apocalip. 1. eszt mond-
gya az embernek fia: Ne fély, vgy
mond, En vagyok az első es az

vtolſo, es amaz elő: Meg holtam
vala, es imme elek mind öröken
öröke: Es en nalam vadnak a po
kolnak es a halálnak kulchai. Ve
ſede eſedbe mit mondt A Chri
ſtus Ieſusnal mind az igik, mind
a tehetſeg: mert Iſten ő: Chak eſt
mondgya ő: Kelyfel: es leg ottan
viſzſza tet a Lelek a teſtbe, es fel
tamad,

Iſmet Ioan. 5: eſzt mondgya
Chriſtus Vrunk: Bizony bizony
mondom tiúnektek, hogy elő az
ora, es moſtan vagyon, mikor a
halotak hallyak az Iſten ſianak
ſauat: es a kik meg hallandgyak,
elnek. Ne chodalyatok eſt, mert:
oly ora iő, melybe mindenek, kik
a koporſókba Vadnak, hallyak az
ű ſauat, es elő iőnek: A kik iot
chelekőttének, az életnek feltama
dására: a kik kedig gonof t chele
kőt

kötenek karhozatnak feltamada-
dára.

Igy szól Szent Pal, Rom. 8. ha-
annak Lelke, vgy mond, lakozik
tű bennetek, ki feltamasztotta ő
Iesust halotaiból: meg eleueniti ő
tű halando testeteket is, azért, ho-
gy az ő lelke bennetek lakozik,

Ismet, 1. Corinth. 6. ezt mond-
gya: Az Isten, vgy mond, felta-
masztotta ő mi Vrunkat, ő Chri-
stus Iesust: minket is feltamast az
ő hatalma által Auagy nem tud-
gyatoke, hog ő tű testetek ő Chri-
stusnak tagai.

A Corinthusbelieknek irt első
leuelenek, 15. része kedig rakua
lelki vigasztalásokkal: ott sok
beszedel kötti Szent Pal, ő mi
feltamadsunkat, ő mi Vrunk Chri-
stus I E Susnak feltamadasához.
Mert ezt mondgya őt Szent Pal,
és ekkeppé szól: Nyiluan való do

leg ez, hogy a Christus Iesus hal-
lotaiból feltamadot : Ezokaert
nyilván való dolog ez is, hogy
mi is feltamadunk. Mert Chri-
stus a mi főünk : mi Kedig ő tagai
vagyunk. A fő nem hagyta hatta
az ő tagait. A hova ő ment: oda
minckünk is mennünk kel: Mert
az ő testnek tagai vagyunk , az
őnnek testéből es chontyaiból.
Igy szól szent Pal az Ephesusbeli-
eknek itt leuelenek, 5. refzebe. Az
őnnek testnek , vgy mond , tagai
vagyunk , az ő testéből es chont-
tyaiból valouak.

Kichoda felmagasztalhattya e-
lege a megh merhetetlen es ki-
mondhatatlan Istennek kegyel-
messegenek díchóseges voltát é
hogy az Istennek szent fia , men-
nyekből ala faluan, halando em-
berre lőt : hogy az emberi megh
halan-

halando természet, főmely ferent
valo egyetiséssel, á meg halha-
tattlan Isteni természetel, az Istē-
nek veghetetlen hatalma által,
megh halhatatlan es öröcke valo
életre felmagasztaltatneiek? Ha
eszté dragalatos kazdagfagot, es
esté mi életünknek bodogsagos
alapattyat eszünkbe vesienk hog
bankodhatnánk valamikor? ho-
gy eshetnénk szomorúsagba va-
lamikor? Miért hogy ez nyiluan
vagyon, hogy mi minniaian em-
berek, kik kezdettől fogva volta-
nak, mostan vagyunk, es ennek-
tanna az utolsó napiglan lesznek
á Christus Iesusba, á leg fellyeb
valo emberbe, es igaz Istenbe, á
halhatatlanságba öltöztettünk
fel: elanyera, hogy minnyiaan az
emberek, mind iók, s mind gono-
fok halotaiból feltamadnak: De
á felől

á felől megmondot dúchósegre
feltamadnak csak á iambor es
hivv kereszttyenek. A gonofok ke
dig örök szidalomra es gyal
zatra

Minnyaian vgyan feltamad
nak : De nem minnyaian így
mint á CHRistus Iesus : hanem
csak á hivv kereszttyenek , kik á
CHRistus Iesussal az igaz hitnek
altala meg egyesültenek volt. A
kiaz igaz hitnek altala nem löt
volt á CHRistus Iesusnak tagia
ua: ez öröke valo szidalomra fel
tamad , es az Istennek kemeny
büntetelere. Daniel. 12. Ioan. 5.

Iganan mondottak ezokaert
á regi Isten felő es iambor kereszt
tyenek: hogy á Christus Iesusnak
halotaibol valo feltamadasa, á ke
resttyeneknek bizonyos remen
segek es győzödelmek. Ezokaert

szent

Szent Pal. á Corinthusbelieket ís-
chakaz V R. C H Rístus Iesusnak
feltamadaſauaſal vigafztalia, es eſzt
mondgya. A Chriſtus halotai-
ból feltamadot, es eſő lőt azzok
közöt, kik elaluttanak vala. Mert
minekvanna az embernek általa
iőt á halál: ísmeglen embernek ál-
tala lőt á halotoknak feltamada-
ſa. Mert mikeppen Adamnak álta-
la minnyiaan meghalnak: az on-
keppen á Chriſtusnak általa min-
nyiaan megh eleuenitetnek: Min-
denik kedig az ő rendeben: Eſő
á Chriſtus: annakutanna azzok,
kik á Chriſtuſſe.

Annakutanna ad Szent Pal ha-
ſonlatofſágot á természetnek dol-
gaiból, melyből eſzünkbe vehet-
tyűc á mi teſtünknek feltamada-
ſat: Tudni illic á magrol: Mert á
magot elueti á ſzanto ember á
ſzaraz

szaraz földbe, es abba elrothad es
megh hal. De nem mind örök-
ke marad a földben: hanem ki iő
szep es ekeffen, eleuenen es szép
zölden. Szinte azzonkeppen va-
gyon a mi testiinknek dolga is:
Mert az is a földbe temetettik el,
es meg rothad ott: De nem ma-
rad mind örökke a földbe; hanem
ismet feltamad es elő iő: 'Elő iő
kedig nem nyaualyas es gyarlo-
keppen, mint most e vilagba va-
gyon: hanem nagy ekeffegyel e-
kőlsitettőt, erős, halhatatlan,
szent &c. i. Corinth, 15.

Ez az vt, az idő szerent valo ha-
lalmak a mi hazzankhoz,
az az, az igaz es örökke valo élet
höz. A test es a ver nem birhat-
tya öröksegu az Istennek orszá-
gat, mellybe az igaz es örökke va-
lo élet vagyon: Ezokaert megh
kel

kel változtatni a mi testünknek,
hogy a meg halando felőltessék
a halhatatlanságba: a rothado, a
rothatatatlanságba: Akkor kedig
beteltyőssedik az iras, mely ezt
mondgya: A halál benyeletett
a győzedelemtől, Osee. 13.

A keresztyenek Vvra lóttének
es Vvalkodnak a Bűnben, a halál
es a Poklon: Es ezokaert bator-
ságba vadnak immar: nem önen
magokban, hanem a Christus Ie-
susban, es szabadon kerkőduen
ezt mondgyak: halál, hol a te fu-
lakod; Pokol, hol a te győzedel-
med. A halálnak fulakia a Bűn:
A Bűnnek ereie a törvény: Hala-
legyen az Istennek, ki a győze-
delmet adta minckünk, a mi Vv-
runk Christus Iesusnak általa, O-
see, 13. 1. Cor. 13.

Igy szol szent Palis, Rom: 14.

K

Mj

Miközzeülünk senki nem el ma-
ganak: es senki maganak meg nem
hal. Ha elünk: elünk az VRnak
Ha meg halunk: megh halunk az
VRnak. Ezokaert akar elünk,
Es akar meg halyunk. az VRe va-
gyunk: Mert ezert holt a Chri-
stus, es halotaibol feltamadot, ho-
gy mind holtakon, Es mind elene-
neken Vraikodgyek.

Ismet, 2. Corin. 4. eszt mond-
gya: A ki a Iesus Christust halo-
taibol feltamasztotta, feltamaszt
minket is, az ő ereie által.

Ismet, Philip. 3. eszt mondgya:
A mi életünknek nyaiasaga men-
nyekben vagyón, honnet is var-
ink a mi megszabaditonkat, a
mi VRunk CHRISTUS Iesust, ki a
mi gyarló testünket meg dűchó-
iriti, hogy hasonlatos Ieszen az ő
meg dűchóult testéhez, az ő tehet
sege,

segevel , mellyel alaia vethót is
mindeneket.

Ismet, Colos. 3. ezt mondgya:
Meg holtatok, es á Christussal el-
reveltőt á tii életetek az Istenbe.
Mikor ezokaert á tii életetek á
Christus meg iólenik: akkor meg
iólenetek tii is óuele düchósegebe.

Ismet, 1. Tess. 4. ezt mondgya:
Nem aharom, Szerelmes attyam-
fiai, hogy tudatlanok legyetek
az elaluttak felől, hogy ne szomor-
kodgyatok, miképpen az egyebec-
kiknek remenlegek ninchen: Mert
ha hiszszük, hogy Iesus meg holt,
es feltamadot: azzonképpen az
Isten is azzokat , kik Iesusba el-
aluttanak, ó vele elő hozza,

Ismet, 2. Timoth. 1. ezt mond-
gya: Iol tudom, kibe hiszek, es bi-
zonyos vagyok abba , hogy az en
letőt kenchemet meg tudga őrez-
ni ama napra, K 2 IC

Ismet, 2. Timoth. 2. vigasztalya
az ő tanítványat, á Timotheust,
á Christus Iesus feltamadásaual,
eszt monduan: Emléközzel erről,
hogy á Dáuid maguából való
Christus Iesus halotaiból feltá-
madot, az en Euangeliumnak
predicalása szerent, ha meg halunk
á Christussal: ő vele is élünk: Ha
szennvedünk ő vele: Válskodunk
is ő vele.

Ismet, 2. Corinth. 5. eszt mond
gya. Tudgyuk, hogy ha é hay-
leknak földből való hazunk eltö-
rettendik, hogy az Istentől megh-
epitet épületünk vagy on, nem
kezzel chinalt, hanem örökke va-
lo, mennyekben. Es ayitua vary-
iuk, míg ebbe felöltesztettünk: V-
gy, ha felöltesztetuen talaltatunk
es nem meztelen. Mert míg é
haylekba vagyunk, ayitiuk, es ne
hezen

hezen varyink, miért hogy inkább
akarnánk, hogy le nem vetkőz-
tetnénk, hanem hogy felöltöztet-
nénk, hogy é meg halando beny-
eletetnek az eletről.

• Ismet, Philip, 1. ezt mondgya.
Igen keuanom é testből való ki-
mulasomat, hogy á Christussal e-
gyütt legyek.

Ismet, Heb. 2. ezt mondgya :
Az Istennek kegyelméből á Chri-
stus Iesus minayaiunkert kostol-
ta á halalt. Es vgyan itten ezt
mondgya CHR Istus felől, hogy
valoba emberre löt, hogy halalt
szenuedhetne, hogy á halalnac al-
tala eluenneie á hatalmat annak,
á kinel lön á halalnak hatalma, az
az, az órdógnak: es azzokat meg-
sabaditanaia, á kik á halaltól való
rettegeffe miat, eleteknek mind é
időie által kötteleffek lőnek á rab-
sagnak.

Ismet

Ismer, 2. Timoth. 1. ezt mond
gya: Ő iduezitet minket, es elh-
iut szent hiuatalal, Nem a mi che-
lekódetünk szerent, hanem az ő
eluegezet akarattya es kedue sze-
rent, mely adatattor mincünk a
Christus Iesusnak altala, az örök-
től fogva valo időknek előtte,
mostan kedig meg ielőntettőt, a
mi iduózitónknak, a Christus Ie-
susnak meg ielőnesenek altala: ki
a halálnak hatalmat elueuen, az
eletőt vilagosságra hozta az E-
uangeliomnak altala.

E dragalatos mondasokat be-
kel rekesztenünk szívünkbe: Es
mikor az ördög, a leg nagyob ke-
sertetben is, a mi bűneinknek na-
gy voltat előnkbe tamasztja, ak-
kor mindgyarast bűneinket meg
ismeruen, a mi Vrunk CHR Istos
Iesushoz sielsünk, ott kedig ő na-
la leg

la leg ottan találunk, kegyelmet,
mindenbűneinknek bochanatty
at, es a halalon valo győzedelmet
Mert a Christus Iesus az örökke
valo Ige, ő benne vagyon az élet:
Ioan. 1.

Ezenkeppen sok igevel őnen
maga mondgya eszt, Ioan. 11. es,
14. hogy ő egyedül az élet: Mon
dom hogy ő az öröktől fogva va
lo hatalmasság, mely által a halál
meg győzetettet, es benyeleter
töt. Sohult ninchen élet, hanem
csak az örökke valo Igeiebe, me
ly által minden alatok terőmtör
tek, Ioan. 1.

Szent Iános kedig, 1. Ioan. 1. 3.
eszt mondgya: Tudgyuk eszt, ho
gy a halalbol helybőszítettünk az
életre.

Ísmet, 1. Ioan. 4. Ebbe ielőnt
az Istennek szereteti, hogy az ő e
gyet

gyetlen egy szűlettet küldé é vi
lagra, hogy elyűnk ő általa.

Igy szól kedig szent Iob, 19.
Cap. Tudom, hogy el az en meg-
szabadítom, es ennekutanna felta-
maszt engemet á földből. Es ezu-
tan környölvettettem ez en
bőremmel, es az en Testembe la-
tom az en Istenemet: Eszt meg la-
tom magamnak, es vgyan őnen
magam nezegetem őtet, s nem í-
degen.

Az elő számlált mondasokba
vagyon á keresztyen embernek
minden vigasztalása es öröme; I-
gy örűly szent pal is, Philip. 3. mi-
ert hogy á Christust ismeri, es an-
nak feltamadasának hatalmassá-
gat, mely ő halalanak hatalmassá-
ga által, á mi halalunk meg őle-
tettőt, hogy á hívű keresztyenek-
nek halála immar tellyességgel el-
oltat

oltartot es se mmie lőt, es se mm
abbol nem maradot hatra, hanem
chak á halálnak abrazattya, au-
gy keppe: Szinte á mint á megholt
kegyonak vagyon dolga: Mert
az is, noha meg holt, megtarttya
az ő regi rettenetes abrazattyat
auagy kepet, de nem merges im-
mar, ereie sintsen, hogy valaki-
nek artharna.

Es mikeppen a pusztába á meg
holt ertz kegyo által megh hala-
nak az eleuen kegyok, hogy á fi-
doknak nem arthatnak vala, mi-
ert hogy az Istennek hatalmas I-
geie chelekődek ott: Szinte azzó
keppen meghal á mi halálunk is:
es nem arthat minékünk, ha az i-
gaz keresztyeni hitnek szőmeiuel
á Christus Iesusnak halalat tekin-
tyük: Es á mi halálunk elualtozik
hogy annakutanna nem leszenha

L

lala

lala! hanem csak a halálnak ar-
nyeka. Nem csak az: hanem az i-
gaz és öröke való életnek leszen
kezdeti. Tekints a keresztfára, a
Christus Iesusra, és a halálnak ha-
lalat látod ott, és az örök életnek
kútfeiet. Akkor eltakaroszik a
Christus előtt mind a bűn, mind
a halál, mind az ördög, mind a
halálnak keserűsége és a pokol-
nak rettegeffe.

● Az Isten fia, a mi Vrank Chri-
stus Iesus, nem hazudhat: ő ezt
mondgya, Ioan. 8. A ki megha-
tandgya az en Igéimet, ez soha
halált nem lát, mind öröcke.

Mondhatnál hogy lehet ez?
Felelet. Így leszen. A hívő ke-
resztyén oly igen beplántáltattott
az VR Christus Iesusba, az ő hí-
válttal, hogy semmi keppen ő tö-
le el nem szakaszthatattik: Mert
meg

meg egyfűst ő vele. Es noha e-
gy falkaig eloszolnak egy mastol,
a test, a Lelek: de mind az által
éleszen, a halotaiból való bizo-
nyos feltamadásának reménsege-
be, miuel hogy a test, a lelec in-
gyen mayd egybe ternek, örök
ke való örömrre es vigasságra: Es é
keppen a hív v keresztyen az örök
es rettenetes halalt nem lattya, az
örök karhozatnak kenyat sem
kostolya.

Ezokaert a hív v keresztyenek
nec halala semmi nem egyeb, ha-
nem chak é vilagy életből való
kimenes, az örök életre, a

Christus Iesus hoz, es

minden ő fent An-

gyalihoz,

L 2 E KÖ

E KÖNIVETSKENEC
maſodic Refzeröl, tudni il-
lic, a Bűnek rettegeſeröl,
es a Lelki iſmeretnek
meg haboroda-
ſarol.

Mikor á te lelki iſmereted
megh haborodik es á bűn-
nek iſmereti miat meg ret-
ten; akkor erről gondolkodgyal, es
eſt forgaffad ſíjuedbe, hogy az Iſ-
ten fia mennyekből ala ſalot, es
emberre lóuen á te bűneidet, es é-
ſzeles vilagnak bűneit őmagara
vótte, es azzokert órómeſt megh
holt á magas kereſtſen, es aual az
ő ſzent halálaual eleget tót mind
azzokert: Mert ő lót vala kezes
Adamert, es minden ő ſiaiert leg
ottan á yetek vtan,

Es

Ez á mi Vrunk CHRİstus Ie-
susnak verenek kiontasa ez szent
halala minden ketsegnelkül tiy-
ed, chak hogy elhidgyed, hogy á
CHRİstus Iesus te erőtted megh-
holt, nem külemben mint szent
Peter auagy Szent Palert: Mert
chak ennek kegyelmességeből es
ionoltabol bochatatnac es elől-
tattatnak minden büneinc, mint
egy kis szikra tizetfke elaloszik es
eloltattik á nagy es szeles tenger-
nek kezepin.

Egyebet kedig ne gondoly, ha-
nem, hogy a CHRİstus Iesus chak
azert iót è vilagba, hogy è szeles
vilagnak bünet eltörtlencie es el-
oltanaia: Mert egyeb iarasa nem
volt önekie è vilagba, mint öma-
ga mindenütt az Euangeliomba
mondgya.

Mikor ezokaert á bűn eltörtet-

L 3 tettót,

tettőt , es eloltattot.ackor megh
győzöttettőt á halál minden ő e-
reicuel: es nem art,ha megh is az
emberek közé őt kullag,es valame-
nyere kőszűtők dűhűskődik.Mert
szinte így vagyon á halálnak dol-
ga. mint á darálnak,kinek á fula-
kiat kiszakasztottac: az is alá fel-
megyen, es váltik dong: de azért
nem arthat senkinek, mert nin-
chen fulakia: Azzonkeppen ha
fenyegetnek minket, mind halál
mind őrdög, mind bűn, mind
pokol, semmit né gondolyunk
vele, még se rettenyünk: Mert
nem arthatnak minékünk, miért
hogy Christus Vrunk mind
meggyőzte őket,es min-
den mergőket
elűötte.

A szent

A SZENT IRASBELI
Mondások, á Christus Ie-
sus által való Bűnek-
meg bochataf-
arol.

A Te rettegedbe, es á te lel-
kednec haboruságaba ne em-
lekőzzel csak á te bűnei-
dről, hanem főkeppen emlékezzel
á te edes Vradnak, á Christus Ie-
susnak, keszzenvedeséről es hal-
alatol. Elmédbe forogion ez, ho-
gy ő minden te bűniedet eleget
tót, hogy immar á te bűnied nem
te raytad Vradnak, né tegedet ny-
omnak auagy terhólnek, hanem á
Christus Iesusō vradnak, es őtet
terhőlik. Mert ő eluótte á hív
kereftyenektől az ő bűneket, es ő
magara vőué, á kereftfara fel vitte,
es ot nyert őnekiek kegyelmei

az atya Istentől, es minden bű-
neknek bochanattyat, mikeppen
erről vallast is tefiünk, á hitnek á-
gainak elszamlalafaba, mikor ezt
mondgyuk: Hisem bűneknek bo-
chanattyat.

Ezt bizonyittyak é következő
szent irasbeli mondasok is.

Igy szol az Angyal: Math. 1.
ő, az az, á Christus Iesus, megh
szabadittyá az ő nepet az ő bű-
neiből.

A Christus Iesus kedig őnen-
maga ezt mondgya: Math. 9.
Nem az Igazakert iőttem, hanem
hogy á bűneket hiyam peni-
tentiara.

Ismet Matth. 11. ezt mond-
gya: Iőyetek en hozzam minny-
aian tii, kik munkalkottok es
megterheltettettők, es en megh
vyttlak tiiteket, E mondasba be-
fogla

foglalva vagyon az egész fent E-
uangelionnak sommaia: Bezzeg
szerelmes, vigasságos es lelki vi-
gasztalással telles Igik ezek, mel-
lyeket á mi Vrunk Christus Iesus
itt mondott. Efr'e dragalatos mő-
dást tanulván á kereszténynek mind
eltig fűvekben tatchak igen erő-
sen, es minden rettenegesbe, es lelki
haboruságba ahoz tamaszkodgy-
anak, hog aual magokat meg erő-
sithessek es meg batorithassak az
ördögnek mindē alnaksági es dű-
hösséges kesérteti ellen.

Előszet ezokaert ved eszedbe,
kichoda legyen az, á ki it a es ő
hozza hin, hogy minnyian ő
hozza mennyünk: Ez az Isten
nek egyetlennegy fia, á menny-
nek es á földnek V R a, ki által
mindē alatok terőmtettőttek, va-
lami terőmtue vagyon: Ioan. i.

Szükség ezokaert es melto dō-
log, hogy minnyaián ē föld en va-
lo emberek, mindeneket hatra ha-
gyuan, ő hozza siessenek, es az ő
szauat halgassak, es annak enged-
gyenek.

Masodszor eszt ved eszedbe, es
erről gondolkodgyal, houa hív
az a nagy VR, a mi Vrank Chri-
stus I E S V S, es kichodához hū.
Ved eszedbe, Nem azt keuan-
nya, hogy minden orszagokat er-
fiaryiad ē vilagnak vegeig: ha-
nem eszt mondgya, es eszt keuan-
nya, hogy ő hozza mennyünk:
Mert eszt mondgya: Iőyetek en
hozzam: en hozzam, vgy mond,
Azt akarja, hogy ő hozza men-
nyünk, mint ahoz, kinék az örök
mindenhato VR Isten mindene-
ket kezebe adot, mikeppen ő ma-
ga szol, Matth. 28. Ennekem a-
dott,

datot, vgy mond, minden hatalom,
mind mennyben s mind földön.
Mint ha á mi edes Vronk
tst akarnaia mondani: Tü szeg
ny nyaualyas es megh nyomorult
emberek, iöyettek, maga iöyettek
en hozzam, es megh ismeryietek
engemet. Mert chak en vagyok az
ki tüteket kiségethet minden
munkatokból, minden retteget,
tökből, minden fydalmatokból
es büncitekből: Chak en vagyoc
az, ki minden terhótektől megh
szabadithat tüteket, es ki tüteket
meg epereteket megvyithat: Mon
dom chak en vagyok az, ki eze
ket mind meg művelhetem, es en
kövülem ninchen senki tób: Mert
ennekem adot az en mennyei a
tyam mindenekeket kezembe,
s tellyes tehetseget es hatalmat,
mind s bünen, mind az ördögen
mind

mind a halálnak mind a poklónak.
Ezokaert fiesseetek en hozzám,
en bennem bizzatok, minden tii
reménsegeteket vessetek en ben-
nem mikor a tii bűneitöknek ne
hessege megh nyom titeket: au-
gy az Isten haragianak terhös
volta meg rettent titeket: au-
gy a halálnak rettenettes tekinteti
meg iyeszt titeket. Mert nalam
nal egyeb senki ninché, ki mind
ezekből ki segethetne titeket.
Nyilván így vagyon, felséges V-
ram: Igazat mondasz: mert bi-
zonlagot vessünk arról minnyai-
an kik meg rettent fűvel, es meg
haborodot lelki ismerettel va-
gyunk. Kik a bűn ellen való Isten
nek haragianak ismereti miat
megk iyesztóttunk: es a halálnak
rettenettes tekintetiről megh se-
lemlóttunk. Mert minnyai-
an iol
laty

latyuk , hogy ſohonnan ſemmi
bizodalunk nincsen, vigasztal-
laſt ſem találhatunk , hanem chak
te nalaſt , miért hogy igaz hittel
te benned hiſzünk: Mert eſzt hiſ-
zunk, hogy te vagy a mi bűneink-
ert való egyetlenn egy aldozat:
hogy te vagy a mi bűneinkert va-
ló elegtetelünk: hogy te vagy ke-
gyelemfeklünk, mely által kegyel-
met találunk a te edes atyadnal,
á mi Vrank Iſtenünknel: mint
á te ſéſt Apaſtalod, á ſent Pal meg-
módotta: Rom. 4. 5. es 8. reſekbē.

Attyamfiak kerelőtyenek, ezért
mondom , hogy ez igiket iol ve-
gyük eſzünkbe, es iol foglaljuk
ſzűnünkben: Mert dragalatos i-
gik: hollot eſzt módgya: lőyetek
en hozzam: Mert chak ő hozza
kel mennünk Lelkünknek es tel-
tünknek minden ſzűnſégebe.

A Chri

A CHRISTUS Iesushoz menni,
kedig, nem egyeb, hanem ismer-
ni őtet, hogy ő legyen á mi iduó-
zitónk, megszabadítónk, á bün-
ből, az őrdögnek hatalmából, és
a pokolnak kenyeréből: és hogy ő
legyen az Isten előtt á mi közbe-
járunk és Szószolónk. Ez ismeret
kedig nem lehet, hanem csak az
igaz hitnek általa, melyet az Isten
bennünk támaszt, az ő fent Igéje-
nek általa, és á szent leleknek che-
lekedése által. Rom. 10.

Harmadszor est ved eszedbe
mi Vrunk Christus Iesus mon-
dása, hány embert hiu hozzája.
Mert eszt mondhatna valaki: Isten
hallom, hogy á Christus Iesus ki-
ált és hozza hiu: De talám csak
az ő Apostolit hja hozzája, au-
gy egyeb fent embereket, kik er-
demel és io chelekedetőkkel tel-
lyel

lyelsék, En kedig szengeny gyar-
lo es nyaualas bünes ember va-
gyok; talam en nem kellet ott &c.

Felelet: Ved elődbe á Christus
Iesus mondasat, es aual vigasz-
tald megh magadat. Mert eszt
mondgya: Iőyetek en hozzam
Minnyaian: nem eszt mondgya:
Iőietek en hozzam tñ Patriar-
khak, Prophetak, Apostalok, tüte-
ket veszlek fel: nem kellenek en-
nekem á rób gyarlo es erőttlen
bünesek, &c. Hané cft mondgya:
Iőyetek minnyaian hozzam: It,
latode, senkit ki nem rekeft: Min-
den embert hozza keuannya,
mind igazat, mind bünest, min-
dent.

Ezokaert akar mely nagy go-
noszlagockal megh terheltettót le-
gyen az ember, csak CHR Istus
Iesuszhoz fieszen, szannya bannya
az ó

az ő bűneit, kiket az VR Isten
ellen, es az ő szent akarattya ellen
chelekedót. Erőssen hidgye ke-
dig, minden ketsegnelkiül, hogy
az Isten minden bűneit meg bo-
chattya az ő egyetlén egy fiaert
á CHHlítás Iesusert, ingyen ke-
dig, csak az ő kegyelmességeből
es iouoltabol, es minden bűnei-
ből megh szabadul, es á Christus
Iesus által meg vyul.

Vessél szómeid elől ezokaert
mindeneket, es ne tekints á te bű-
neidre auagy megtattlanlagodra,
miuel hogy nem vagy melto, ho-
gy á CHRlítás Iesushez iőy: ha-
nem meg halgassád á kialto Chri-
stus Iesusnak szauat, ennek az ő
keuanlaganak engedgy, noha az
ördög, annak orszaga ez egész vi-
lag, es tónnen lelki ismereted mást
mond, hanem akart volna felven-
ni:

ni: ha nem akart volna, segeteni,
es meg vytani, miért kialtot vol-
na, es miért hiut volna oly nagy
szorgalmatoſſágal.

Negyedszer eszt ved eszedbe á
mi Vrunck Christus Iesus mon-
dasaba, michoda embereket hi-
ion hozzaia. Mert eszt gondol-
hatna valaki: Hallom hogy kialt
á Christus Iesus, es hogy hozza
hiu: De talam chac á szep termetű
embereket keuannya, hogy hoz-
za iőyenek: auagy á hatalmas es
bőlc embereket, kik eszfel es io-
sagokkal megh halladgyak á tób
embereket, auagy kik szentebek á
tób embereknel. Effele gondola-
tok ellen kel magunkat vigasztal-
nunk es erőssitenünk á mi Vrunck
Christus Iesusnak mondasaua,
hollot eszt mondgya: Iőyetek en
hozzam minnyaiantű, kik mun-

M

kal-

kalkottok es meg terheltötöttök.
Ez Igikbe meg ielenti, michoda
embereket keuanyon, kik hozza
iőyenek: Tudni illik, nyaualyasor
kat, szegenyeket, kik külemb kü
lemb fele saydalmakal es rettene
tessegőkkel megh gyöttetettöttek,
es ábünnnek sokfagauual meg ter
heltötöttettek, azzokat hiuia hoz
zaia: Nem kőuelyeket es döllye
seket, nem olyanokat, kik chele
kedetek es iamborsagok miat fel
suaalkodtak: Mert á fele fel suaal
kodtak biznak az őnen iambor
sagokba, es vették remensegőket
az őnen szenteseges voltokba, es
nem iőnek á Christus Iesushoz.
Mert azt gondolyak, hogy kőu
nyen ellehetnek á Christus Iesus
nelkül: Mikeppen á Christus Ie
sus azzokrol szol, Matth. 9. Cap.
Nem szükseg az egessegbeliek
nele

nek az orvos: Azzok az egesseg-
beliek, kik magokat, es minden ő
bűnes voltokat nem ismerik, ha-
nem őnen iamborsagokban es
chelekődetőkbe biznak.

Ezokaert, mikor erzed, aua-
gy eszedbe veszed, hogy meg ret-
tent a tesztüved, es hogy meg ha-
borodot a te lelki ismereted a
bűnnek megh ismeretiből, es ho-
gy meg ijettel az Istennek keme-
ny haragiatol, ne essel ketsebbe,
else futs a Christus Iesus elöt: ha-
nem halgald az ő fuaat, engedgy
annak, es menny vtanna, es igen
fiyes hozzaia: Es nyiluan eszt
hidgyed, hogy ő felueszen tege-
det, es hogy minden terhedtől
meg ment, es megszabadit: Mert
ő az egyettlen egy barany, mely
viseli az egesz vilagnak bűnet,
loan, 1.

Octódszer gondolkodgyal az
okokrol, es hanyad veszed azzo/
kat szüuedbe. A mi edes Vrunk
es iduözitenk kedig, á Christus
Iesus, nem azzert hiu ő hozzaia,
hogy minket elucszessen, auagy
elkarhóttasson, hanem hogy meg
vyitson es iduözítsen. Es ebből
vagy on az ő neue, hogy Saluator
az az, Iduözítőnek neuesztóttik,
Miert hogy az ő nevet meg szaba
dittya minden bünciből, Mat. 1.

Igy szol szent Peter Apostol is,
1. Pet. 1. Attyamfiaii: Nem veszen
dő marhaua! meg váltattunk, tud
ni illik, ezüsttel auagy arannyal,
hanem á tiszta barálynak, á Chri
stus dragalatos verének általa. E
dragalatos igiket foglald szüued
be erős hittel, es eszt gondolyad:
Miert hogy en meg kerestelkód
tem, es kerestylene lőttem, nyil
uan

uan az en bűneimet is viseli az
arrattlan barany, á Christus Iesus
&c. Es nyiluan valo dolog ez, ho-
gy meg szabadulsz minden te bű-
neidtől, es Isten fiaua lesz, es az ő
tők életnek örökeffe.

Igy szol ő maga á Christus Ie-
sus, Ioan. 3. Vgy szerette az Isten
é vilagot, hogy az ő egyettlen e-
gy fiat ada. é vegre hogy valakik
ő benne hisznek, el ne vesszenek,
hanem örök életet valyanak.

Igy szol szent Pal is, Roma. 4.
Christus halatra adatot á mi bű-
neinkert; es feltamadot á mi Iga-
lagunkert,

Ismet, Rom, 5. Az Isten ay-
anlotta minékünk az ő mi hoz-
zánk valo szeretetet, eucl, hogy
mikoron meg bűnősek volnánk.
Christus meg holt mi erőttünk.
Annakokart sokkal inkább meg
men-

menekedünk a haragtól ő általa,
megigazultatván az ő vérevel.

Ísmet vgyan ezzen Részbe
eszt mondgya szent Pal. Ha megh
engeszteltöttünk akkoron az I-
stennek, az ő Fia halálának általa,
mikoron ellenségi volnánk őne-
ki; sokkal inkább megh menekő-
dünk az ő életének általa, miko-
ron imaran megh engeszteltöttünk.

Ísmet eszt mondgya, Rom. 3.
Az Isten előtt való Igasság, a Chri-
stus Iesusba való hitnec általa ada-
tik, mindeneknek es mindenek-
re, a kik hisznek. Mert ninchen va-
logatas; Minyaian bűnsek, es bü-
kölkednek az Istennek dűchőse-
ge nélkül. Megigazulnak kedig
ingyen az ő kegyelmességeből, a
megvalchag által, mely lőt Chri-
stus Iesus által, kit előnkbe rőt
az Isten kegyelem szeküül, az ő ve-
rebe

rebe való bizodalomnak alata,

Ismet eszt mondgya, Rom 8.
Az Isten az ő egyetlén egy fia
nem kimilette, hanem mi erő-
tünk minnyaiunkert adta őtet,
hogy nem aiandekozot volna
mindent ő vele minckünk. Ki-
choda vadolhattya az Istennek
valasztotit. It vagon az Isten, á
ki igazit, Kichoda karhofsztathat.
It vagon á Christus, ki megholt
sőt inkább ki fel is tamasztattot, ki
az Istennek lobian vagon, ki is
esfedezik mi erőttünk.

Ismet eszt mondgya, 1. Corin. 1.
Christus szerzetettót minckünk
az Istentől, hogy ő legyen á mi
bölcsesegünk, Igasságunk, Szent,
segünk es valtságunk, hogy á mi-
keppen megh vagon iruan: á ki
dúchókedik, az Vrba dúchóked-
gyek.

Ismet

Ismet eszt mondgya, 2. Cor. 5.
A ki nem tuda, mi legyen á bűn-
aſt az Iſté mi etóttunk valo bűn-
nek aldozattyaua tótte, hogy mi
ő altala igazzalennenk.

Ismet eszt mondgya, Ephes. 1.
Chriſtus által vagy on á mi val-
ſagunk, es az ő verének altala bű-
neinknek bochanattya, az ő mi-
hozzánk valo keduenek kazdag-
ſaga ſzerent.

Ismet eszt mondgya, Colloſs. 3.
Meg bochata minekiünk minden
bűneinket, es eltórlette á mi elle-
nünk valo keziirast, mely elle-
nünk vala á tóruének patancho-
latinac altala, es aſt kiuiué kőzzü-
lünk á ketéſtfahoz feggeze, es á
hatalmas ſeidelmeket meg foſzt-
uan, mindeneknek litara győze-
delmetvőn azzokrol. ő magának
altala.

Ismet eszt mondgya, 1. Timo. 1.
Dragalatos befzed ez, hogy á
CHRISTUS Iesus é vilagra iőt, ho-
gy á bűnseket iduóztse, kik köz-
zül en vagyok első: De ennek o-
kaert nyertem irgalmasságot,
hogy en bennem először megh-
mutatna á Christus IESVS min-
den kegyelmességet, hogy nyil-
uan való pelda lennek azoknak,
kik iőuendőre hinnenek, az őtők
előtte.

Ismet eszt mondgya, 1. Ti-
moth. 2. Egy az Isten, es egy á
közbeiaro, Isten közöt es embe-
rek közöt, az ember Christus Ie-
sus, ki adta magát mindenekert,
hogy valchagnak arra lenne.

Ismet eszt mondgya, Heb. 9:
Meg ielőnt á Christus Iesus é vi-
lagnak vegebe etzer, az őnen
Testenek aldozattyaual, hogy el-
uenneie á bűnt, N IC

Ísmet vgyan azzon leuelbe
esztmondgya. 10. cap. A Christus
Iesus á bűnert egy aldozator te-
uen, őtőcke ül az Istennek lob-
ian: Mert egy aldozattal aszt te-
uó, hogy soha semmi fogyatko-
as nem volna azzokban, á kik
megszenteltőrnék.

Szent Peter Apostol is eszt mód-
gya, 1. Pet. 2. A Christus Iesus ő-
nem maga visítelte az őnen testen
á fan á mi bűneinket.

Ísmet eszt mondgya, 1. Pet. 3.
Christus etzer szenuedet á mi bű-
neinkert, az igaz á hamissákert,
hogy minket vihetne az Istenhöz

Szent Iános is eszt mondgya.
1. Ioan. 1. A Christus Iesusnak
vete tistit minket minden bűne-
inkből.

Ísmet eszt mondgya, 1. Ioan. 2.
Hauulaki yetközédik, szofolonc

vag

vagyon az Iſtennel, á Christus Ie-
sus, á ki igaz, es ó á meg engesztel
les á mi bűneinkert: nem csak á
mi bűneinkert, hanem az egész vi-
lageiert

E dragalatos módasokat mint
egy draga kenchet szívuünkbe fo-
glalyuk: mert ezzek e mondasok
nem emberektől irattak, hanem az
Istennek szent Lelketől, melli i-
gazgatta á ſenteket az ó irásokba
Ezokaert minden rettegeſbe es
lelki haborusagba vigasztalyuk es
erőſsítűk meg magunkat,

HOGY BVNEINKNEC
bochanattiat es az Igassa-
got nyeryiűk, nem á mi che-
lekedetűnk, auagy erdeműnk
nek általa; hanem csak
á Christus Iesusba va-
lo hutnec általa.

Szerető atyámfia keresztyen
ember, etől igen meg oltalmazd
magadat, hogy á te reménye-
det ne vessd á te chelekődetidbe
nagy erdemidbe: hanem meg is-
merd magadat, es vadold meg
magadat az Isten előtt, es vald ő
előtte á te gyarló es bünes vol-
dat, es minden te chelekedetidbe
es erdemidben kétségbe esuen,
csak az Istennek kegyelmessége-
re es irgalmasságára ragaszkod-
gyal, hiszen, hogy ő szent felsége
kegyelmes leszen te hozzád, az ő
egyettlen egy szerelmes fiaert, á
Iesus Nazarenusert. Annak á
Christus Iesusnak erdemere es e-
legtetelte crezd es bizd maga-
dat: Mert á halálnak kefertetebe
nem alando valamely Igasság:
hanem csak á Christus Iesusnak
Igassága, melyet mienke kel ten-
nünk

nünk, az ő benne való hitnek altala. Mert ezt mondgya sents Pal, Rom. 9. Valaki ő benne bizik, meg nem szégyenül.

Igy szól szent Pal az Isten előtt való Igasságról, Rom. 3. Az Isten előtt való Igasság, a Christus Iesusba való hitnek altala adatik mindennek és mindenekre, a kik hisznek. Mert nincsen valogatás: Minnyaián bűnösök, és fűkelködnek az Istennek dűchősége nélkül. Meg igazulnak kedig ingyen, az ő kegyelmességeből a meghalchag által, mely lőt Christus Iesus által, kiti előnkbe tőtt az Isten kegyelemfűzekül, az ő verebe való bizodalomnak altala.

Igy szól szent Peter is e dologról, Añto. 15. Ezt hiszfűük, hogy idűőzűlűnk az VR Christus Iesusnak kegyelmessége által.

Ezt mondgya szent Pál is, E-
phes. 3. Kegyelmeffegből iduó-
szültetők, á hitnek általa, ez nem
tűmagatoktól vagyon: Istennek
aiandeka, nem á tű chelekedetők-
ból valo, hogy senki ne kerkód-
gyek.

E mondasok nyilván valok:
Ezekből est vehettyük efünkbe-
hogy az iduóffegnek dolgaba á
mi chelekódetünk semmi: Mert
miuel hogy á mi chelekódetünk
tekeletlenek, nem keduefsek az
VR Istennek, az ő szent akarat-
tyanak sem tesznek eleget: Szűk-
seg ezokaert, hogy mas Igafla-
got es tekeletest keressünk, tudni
illie á CHRístus Iesusert, melyel
az Isten eleybe mehessünk, es az
ő kemény törvényebe alhatat-
tassok meg maradhasunk: Mert
az Istennek kemény itilcti előt
meg

megh nem maradhat senki , ha-
nem á CHRİstus Iesusnak artat-
tanságauál , érdemeuel es Igassa-
gauál. E kedig így leszen, ha iga-
zan á Christus Iesusba hiszszünk,
es ez igaz hitnek általa á Chri-
stus Iesusba beplantaltatunk: Me-
rt az igaz hitnek általa részefülhe-
tünk á Christus Iesusnak iauaiba
miert hogy ő minékünk keresz-
tyeneknek iegecsünk mint á fent
írásba írva vagyō, Osee. 2. Ephes. 5

Meg mutatta ezokaert az VR
Istennek fent Lelke á fent írásba,
hogy á mennyei fent atya , elue-
uen tólunk á mi bűneinket, az ő
mi hozzánk valo nagy szereteti-
nec általa , es az ő szerelmes szent
fiara rakta : Ez az VR Istennek
szent fia viselte azzokat, es eleget
tót erőttek. Bizonyos vagy ezo-
kacrt , keresztyen ember , hogy á
te

te bűneid nem arthatnak tene-
ked, örök kárhozatra sem vihet-
nek: miért hogy á Christus Iesus-
nak halalanacaltala süzertettek
megh. Meg menekődtel ezokaert
á CHRİstus Iesusnak altala min-
den te bűneidtől, ha igazzan bi-
zol á Christus Iesusba, &c.

A Christus Iesus önen maga
viselte a te bűneidet, es meg holt
erőttek; de el nem reketett őt á ha-
lalba, hanem halotaiból ismet fel-
tamadot, es az öröcke valo igaz-
ságot hozta minekünk az ő fel-
tamadaffual, mint szét Pal mód-
gya, Roman. 4. A Christus Iesus:
vgy mond, halálra adatot á mi
bűneinkert, es feltamadot á mi i-
gasságunkert.

Bizonyos legy ezokaert, ke-
resztyen ember, ebbe, hogy im-
mar ninchen az ördögnek hatal-
ma

ma raytad , semmi igazsága sin-
sen hozzád : Mert készenigazza
löttel á Christus Iesusba való hir-
nec általa, es megh szabaduluan
minden te bűneidből , Isten fiaua
löttel: Mert meg engeszteltettót
az attya V R Isten te hozzád az
ő szerelmes szent fiának általa, es
szeretettibe vagy immar: Ezoka-
ert ne fely , legy bator es vigad-
gy az VRba : mind Tested s
mind Lelked io őrizet alatt va-
gyon: Mert á mindenható atya-
nak kezebe vadnak: hív ő, nem
hamis: Nem chal: hanem megh
tart s meg oltalmaz az Isten. Tel-
lyességel tiyed á CHRistus Iesus:
ez befedezi az ő attattlanfaga-
ual minden te bűneidet : Senki
ennekutanna ki nem szakaszthat
az ő kezéből. Ioan. 10.

Meg egy rövid idői nyomo-

rusag vagyó hatra , melybe mint
egy szómpillantásig gyóttórtettel:
De ebbe is á te V rad, es főied , á
Christus Iesus, előtred ment pel-
daiul: ó hozza kel ezokaert hason-
latossá lenned, á bűnneknek meg-
halnod , es è vetkőckel tellyes è-
letett elhadnod, hogy az vtan á
te V raddal es feieddel , á Chri-
stus Iesussal , együtt legy mind ó-
rócken órócke.

A keresztyen ember ezokaert
ne haborodgyek, megh se retten-
nyen ennek vtaná á bűnnnek mi-
atta: Mert A mi Vrunk Christus
Iesus eleget tót erőttek: es aual
vigasztalya magát főkeppen , hog
tudgya , hogy immar megh gyó-
zertettót az órdóg á CHRistus Ie-
sus által: Ninchen immar hatal-
ma á keresztyenen: Az Isten az
ó szent angyalinak parancholt
ho-

hogy örüzzek őtet : ő maga az
VR Isten, az ő szentiucl, kik kez-
dettől fogva voltanak é világba
nagy szeretóttel varya őtet az ő
szent országaba: Mondom vary-
iak őtet minnyaaian azzok, kik ő
vele eltenek é világba nagy szere-
tótbe, mint , attya annya, attyafiai
gyermeki, barati. &c, kik lelki vi-
gasságba es batorságba együtt lak-
nak á Christus Iesussal.

Elmegyen vgyan á keresztyen
ember é világi életből : De mi-
choda é világi élet é csak testi es i-
dő szerent való élet, rövid es min-
den nyaualyaual rakua: De é ve-
szet életből megyen az órócke va-
lo életbe, hol sem banat, sem szo-
morusság, sem haboruság, sem ny-
aualya vagyon , hanem órócke
való órórn es vigasság : Mint á
szent iras mondgya : az Isten el-
térli

törli az ő szömekről minden ő
könyhullatását, es nem leszen az-
utan sem banat, sem panaszo-
kodas, &c. Apocalip. 21.

A keresztyen ember kimulik
vgyan ez elmulando vilagbol: de
az öröcke valo elettre megyen,
kinek ninchen vege, Elualik es el-
tauozik az ő atyafiaitól es szerel-
mes barátitól: de nem sockaig:
mert azzok minnyaián, keues i-
dő mulua, kőuetik őtet. Ez is ny-
lvan valo dolog, hogy nem me-
gyen ellenfegihöz, kik gyűlölik,
kik kergettik: hanem oly tar-
saghoz, mely nagy örüendettef-
seget varyia őtet, tudni ilic, á tel-
lyes mennyei sereg. Ott adattik
őneki á dűchőségnek Coronais,
melynec örüendetes es dragala-
tos voltat emberi szóm nem lata,
emberi fül sem hallotta: Mert azt
kefz

keszítötte á felseges Isten az ő sze-
retőinek; Isa: 64. 1. Corinth. 2.

Mikeppen ezokaert senki meg
nem karhosztathattya á Christus
Iesust: azzonkeppen tegedet nem
karhosztathat senki, csak hogy i-
gaz és erős hittel függj á Chri-
stus Iesuson. Mert hanem art-
hattot á Christus Iesusnak, sem á
bűn, sem á halál, sem á pokolszin
te ezzenkeppen neked sem arthat
nak: Mert az igaz hittel vagy á
te V radban, á Christus Iesusban:
Es á te V rad, á CHRistus Iesus
te benned vagyon: Kővetkőzik
ezokaert ebből hogy semmike-
penel nem karhoszthattol.

Nyilván így volna, mikor tőn-
nen magadnak elkellene viselni
á te bűneidet, hogy fellőtte valo
nehezék volnának, es vgy mint
elűíthetettlenek, es ala nyom-

na

naak tegedet á pokolnak fene-
kere. De az VR Christus Iesus, ki
igaz Isten s ember, á viseli te é-
rőtted, mint őnen maga mond-
gya, Pfál. 69. Ennekem, vgy mond
meg kel fizetnem, á mit en nem
ragadoztam. Te vetkőszte: de á
Christus Iesus meg fizeti á te a-
dosságot, es mindenfelől megh-
ment es megh szabadit tegedet,
csak hogy őneki harat ne vess,
hanem hozza sies, es hidgy az ő
fent Euangeliomnak Igeretinek
es bizzal erőssen ő benne. Mert
az Euangeliom nem egyéb, ha-
nem á Christus Iesusba valo ő-
rök életnekigerete, mint fent Pal
szol, 2. Timóthi. 1. Higy ezokaert
az Euangeliomnak, es elfz mind
öröken öröcke. Amen.

Szerelmes attyamfia keresztyen
ember, ved eszedbe: Ha ez egesz

vilagnak bűneit tőtted volna e-
gyedul, es azzokalmeg terheltöt-
ted volna magadat, megh se effel
kersegbe: Mert az Istennek ke-
gyelmes volta sokal megh halad-
gya a te bűneidnek nagy voltat:
Eszte az ő kegyelmessége a Chri-
stus Iesus által meg jelentőtte, es
ennek általa igitte, hogy Kegyel-
mes akar hozzánk lenni, es min-
den bűneinket meg bochatni,
hogy kedig este tellyes fűvel hid-
gyúnk, es bizonyosok ebbe legy-
űnk, az ő szent fiának halálával
meg bizonyította. A CHRISztus
Iesus is ennek nagyob bizony-
gara őnenmagat ajánlotta mine-
künk zalagul, hogy sem az ő, sem
az ő mennyei szent attyának Igi-
zetibe ne kételkedgyűnk.

A Christus Iesus kedig az Ie-
stennek

tennek egyetlenn egy es terme-
szetferent valo fia: Az Isten-
lattyaba á tiszta Igassag. Az em-
bersegnek allattya szerent kedig
mi verunk es mi testünk: Kichoda
lehet ezokaert teneköd bizony-
osb; es kichoda tellyefsitheti in-
kab teneked adatot igiretedet,
mint á CHRistus Iesus, ki az igi-
retnek bizonyos volta: Mert ő
maga est mondgya: En vagyok az
ut, az Igassag, es az elet. Io. 14.

Euel kedig megh bizonytotta
az ő. Igaz voltat, hogy szórni hala-
lakart inkább megh halni, hogy
nem mint az őszent Igiretinek
valami heia lenne.

Ha ezokaert hisz á Christus
Iesusba, es tellyes szíuvel bizzol ő
benne, Lehetettlen dolog, hogy
el karhoznah: Lehetettlen dolog,
hogy az Isten megh ne aldana te-
ge

gedet , es hogy bűneidből megh
szabadituan á mennyei örökleg-
nek örökescue ne tenne. Mert
mind á menny, s mind á föld el-
mulik: de az V R Istennek Igire-
te es mondasá alhatattason megh
marad, mind öröcken öröcke.

Elhidgyed ezokaert eszt, keret-
tyen ember, hogy ha az egész em-
beri nemzetnek emberre lőt á
Christus Iesus , hogy tenekőd is
emberre lőt: Ha á több emberek-
ert szenuedet, még holt, pokolra
szalot, halottáiból feltamadot, es
mennyekebe menuen űlt az atya-
nac jóbiara: hogy te erőtted is
mind megh mielte mind ezze-
ket, es hogy meg hoszta es keszen
meg szerzőtte mind azzokat, kik
az Istentől igitue Voltak mine-
küink. Mert á Christus Iesusban
minden Isteni Igireteknek be tel-

yelsíteffe vagyon, mint fent Pál
mondgya, 2. Corinth. 1.

Ezokaert á keresztyen ember
vanyon es keuanyon az Isten-
ról kegyelmességet es irgalmas-
ságot chak á Christus Iesus általi
Mert á CHRÍstus Iesus kóuüle
nínchen sem kegyelmesség, sem
irgalmasság, sem vigasztalas, sem
segetseg. De á Christus Iesusba
vadnak mind ezek: Vadnak ke-
dig nagy bőséget: chak hogy í-
gaz hittelkeuanyuk tőle.

A keresztyen ember, ezokaert
az ő betegsegebe es kesértetibe
ne nezzen az ő bűneire: mert á
bűnre való tekintet rettenetes: Á
halalról se gondolkodgyek: ha-
nem tellyes szíjuel fordulyon á
Christus Iesushez, es arról gon-
dolkodgyek. Ebbe á Christus Ie-
susba nem talál egyebet, hanem

attattlan'agot, Iamborságot, E-
leter es órócke való bodogságot,
Ezzek kedig mind á keresztyene
lesznek, ha á Christus Iesust meg
ismeri, es erőssen bizik ő benne.
Ezokaert mondoin, hogy á ke-
resztyen ember az ő betegsegebe
es kesertetibe ne nezzen az ő bü-
neire, hanem csak az igaz Chri-
stus Iesust alass' szömei eleybe, es
vgyan megh tölche az ő szívet á
Christus Iesus al, es ekeppé alha-
tatoson megh maradhat megh á
pokolnak kapui ellen is ha rette-
netesbek volnanak is. Math. 16.

Ebből igen nagy vigasztalas
vagyó á keresztyennek, mikor az
ő kesertetibe meg gondolya, me-
ly igen nagy kegyelmességgel fo-
gatta mindenha á mi Vrunk
CHRISTUS Iesus hozza á bűnse-
ket, kik meg ismerué bűnait, ke-

gyelmességet keuantac, es bűnek-
nek bochanattyaert essedesztek ő
előtte: mikeppé erről bizonyogat
tesznek á szent Euangelisták. Te-
kints ezokaert, keresztyen embet
á szent Magdolnanak peldaiara,
mely kegyelmessen á mi Vrunck
Christus Iesus afe fel uestzi; mely
idefden vigasztallya, es minden
bűncit megh bochattya. Annak
vtanna az ő nagy kegyelmessé-
genek megh ielöntessere leg elő-
szer is meg ielenik ő neki, mine-
kutanna halotaiból feltamadot
volna.

Annak vtanna tekints megh á
toluaynak peldaiat: melly igen
nagy kegyelmességgel fel uestzi ő-
tet á mi Vrunck Christus Iesus, es
á mennyei paradichomot igiri
ő neki, nem nezuen az ő előbeli
bűnes életet, sem az ő érdemet,
ha-

hanem csak az ő igaz hitet, miért
hogy bizzik ő benne tellyes szí-
uel. Bizony őruenderes es vigasz-
talo mondas ez. Ma velem lesz a
paradichomba.

Touabba tekints megh a Za-
kheus peldaiat: Ez a Zakheus
fucker es fő vsoras vala, annakfe-
lőtte pogan is vala; de meg is me-
ly igen nagy kegyelmességet mu-
tatta hozzá a mi Vrunk Chri-
stus IESVS: Mert föl uőue, min-
den bűneit megh bochata, es a
mennyei bodogfagnak örökese-
seue tőue. Mert azt monda a Ch-
ristus Iesus: E mai nap iduősség
adattot e haznak; miért hogy ő is
immar Abraham fia. Latode, ho-
gy Abraham fiának mondgya:
Az Abraham fiaie kedig a men-
nyorszag, az az, Kik a meg igirrt
magba, a Christus Iesusba biz-

nak es hisznek, mint Abraham.
E példákba látod immar, ke-
relztyen ember, mely igen nagy
legyen a CHRÍstus Iesusnak ke-
gyelmessége es irgalmassága:
Mert ezeket e bünes embereket
mind feluótte minden érdemek-
nélkül: büneket kedig megh bo-
chattyá ingyen, csak az ő iouol-
tabol, es a mennyei bodogságot
adta őnekik. Ezzokaert te is, ke-
relztyen ember, fies a te Vrad-
hoz, a Chrístus Iesus-hoz: ő nála
talalsz kegyelmességet, irgalmas-
ságot, segetseget, vigasztalást, ó-
rómet, vigasságot es az öröcke-
valo bodogságot: csak hogy el-
ne forduly előle: hanem ő hozzá
ragaszkodgyal es erőssen bizzal
ő benne. Az Isten ő általa igitte
az öröke életet: Az Isten Igazi E-
zokaert nem challattattol: Ebbe
bizonyos legy.

MIKEPPEN KELLY
en á Keresztyen embernek
vigasztalni magát, mikor á
kesértetbe megh nagyob-
bittya es meg sokasittya az
ördög á bűneket, hogy ez al-
tal á szegeny keresztyen
embert ketsegbe eytse.

Mikor á Sathan nem akar meg-
szűnni, hanem szinettlen győtri á
szegeny keresztyen embert, ki á
kesértetbe esít; es külemib küléb
modot keres, hogy az ő bűneit
tertenetes keppé cleybe tamaszt-
hassa, hogy ketsegbe eythesse: ak-
kor arra vygyazzon, es minden
volta keppé gondot viselyen, ho-
gy az V R Istennek Igasságához
es szent igeichöz ragaszkodgyek,
es arról elne rauozzek: es az igaz
hitben alhatattoson meg marad-

gyon. Ha ebbe kedig alhatat-
son meg marad, lehettetlen do-
log, hogy az őrdóg győzedel-
met vegyen ő rayra. Mert á ke-
refztyen ébernek idvőffége né ho-
ra auagy vayra rakatot, mellyek
á hevűsegtől igen hamar meg ol-
uadnak: hanem rackattot az igen
erős és kemény sziklara, az Isten
fiara, á Christus Iesusra, kitől el-
kel tauozni mind őrdógnak,
mind bűnnek, mind pokolnak &c

Az igaz keresztyen ember e-
zokaert ezt mondgya az ő kefer-
tetibe á pokolbeli őrdógnak: Te
Pokolbeli őrdóg: Igen gyóttrefsz
és igen nyomorgatz engemet, és
külemb külemb banatba eytesz:
mind Testem s mind Lelkém v-
tan lefeszködél: de mind az által
igen jól tudom, hogy az en Iste-
nem, te Istened is, Istēnek teröm-

teret

tet állattya vagy : en is ugyan az-
 zon Istennek terömtet állattya va-
 gyok : ha ezokaert ez az en Isten-
 nemnek akarattya , hogy enge-
 met keferets , gyöttery , nyomor-
 gas &c. bator , legyen így : az en
 Istennemnek , es az ő akarattya-
 nak engedek : nem rugodozom
 az ellen : mindent örömet elzen-
 uedek es eltürek ő erötte. De ta-
 uoly legyen ez te töled ördög-
 hogy egy hayszalt akarnal föiem-
 töl leuenni minden hatalmassa-
 godal , az en Istennemnek akarat-
 tyá nélkül : nem hogy az en lel-
 kemnek valamit akarnal artani.
 Mert en könyörgek az en edes
 Istennemnek , hogy engemet , ő te-
 römtet állattyat , megh oltalmaz-
 zon , á te hatalmasságod ellen : es
 igen iol tudom , hogy meg műne-
 li , es nem engedi , hogy á te tor-
 p kod-

kodba effem. Im, it vagyok az en
Istenemnek kezebe es hatalma-
ba, es örömet kesz vagyok mind
halni, s mind elni, az ő szent aka-
rattyanak rendelese szerent.

En tulaydon önnen magamat
nem segethetem vgyan, nem is
érdemiőtem, hogy ő segetsen en-
gemet, de megh is azt hiszem es
remlenem, hogy ő seget enge-
met, es hogy az ő kegyelmesse-
geből, az ő szent fiaert, á Christus
Iesusert, az en egyettlen egy meg-
váltómert iduőzit engemet Me-
rt tudom es hiszem, hogy ő meg-
holt en erőtem, nem chak en é-
rőttem, hanem az egész vilagert,
es eleget tót á mi bűneinkert.
Eszet kedig az ő szent halalat aian-
dokon adta ennekem : De nem
chak ennekem, hanem mind az-
zoknak, kik ő benne hisznek: az-
zok

zoknak minnyaián kereste á men-
nyei es örök életnek örökseget.
Ez az en vigasztalásom. Ebbe va-
gyon minden bizodalom es
temenségem. Erre is batoron es
örömeft meg halok, az ó fent ke-
gelmességeből es io akarattya ből.

A KERESZTSEGNEC vigasztalásáról.

Keresztyen ember, mikor az
ördög tegedet á felől meg-
mondot kesertetbe eyt, es
á te lelki ismeretedet á bűnnek
nag voltával haborgattya, mind-
gyarast emléközzel á te kerestse-
gről, miképpé abba köttest tóttel
az Istenuel, ó is visontak te veled
ó arra kötötté magát, hogy te
Istened ackar lenni, akar elte-
ni, taplálni, oltalmazni es iduózi-
teni, Te kedig erre kötötted, ho-

gy ellene akarsz mondani az őrdógnak es minden ő akarattyanak, es ezt fogattad, hogy hinni es bizni akarsz az Istenbe, ki Atya, fiu es szent Lelek, egy bizony Isten: es hogy azt á te hitedet megh akarod bizonyítani igaz gyümölcshekel minden emberek hó: Touabba, hogy á regi Adamot, á te bünes testedet meg akarod foytani, es á benne valo gonosz keuanlagokat megh oltani: Es hogy naprol napra vyab vyab Istennek terómtet alattya lenni akarsz, Ez, keresztyen ember, az Istennel valo kórtesséd.

Ezokaert ebből, á te keresztesgedből, vagy á te Lelkednek erőseget es vigasztalást: es azt mondgyad tönne magadba Imé, meg kereszteskörttem, es ezért é vilagietbe helihesztörttem, hogy meg
ha

haborgatattam es kesertot-
tessem, az en edes iduozitemnek,
a Christus Iesusnak, peldaja sze-
rent, hogy en is fel uegyem az en
keresztmet, es otet koveksem.
Miert kedig hogy ez az en edes
Istenemnek akarattya, legyen:
Nem haborodom meg ezokaert:
hanem e kesertetben bekesseges
leszek, es o tole varok segetseget
es vigasztalast, miert hogy kottel-
sem vagyok o vele, hogy Isten-
em akar lenni, megh akar oltal-
mazni minden szuksegeinkben.
E nagy vigasztalas.

Mert a keresztien ember pe-
cheres leuelet vott attol a kereszt-
segbe, hogy az o keresztie, nyomor-
tusaga, nyaualyaja es halala nem
artalmas onekie. Mert ezzek im-
mar nem a keresztien embere,
hanem a Christus Iesus: Azze a

te nyomorúságod, nyaualyad, ke-
sertetted es halaled. Mikeppé ez-
kaert á Christus Iesus mind az-
zokat meggyőzte, es vegre ha-
lotaibol ismet feltamadot, es im-
mar öröcke el: azonkeppen azt
igirte, hogy ő általa te is mind
meggyőzed őket, tudni illic, á te
nyomorúságodat, nyaualyaidat,
kesertettedet, bűneidet, a halalt, á
poklot, es minden te ellensege-
det, es hogy az vtolsó napon is-
met feltamaft az ő vele valo örök
cietre. Erre köttelefzte á felfeges
VR Isten magat, es ezt igirte te-
neked á keresztségre á keresztlő
egy ház szolgáltaianak általa, ki meg-
keresztelt tegetet. Attyanak fiu-
nak es szent Leleknek neuebe.

Bizonyos vagy ezokaert mind
ezekben, keresztyen ember: me-
rt pótletes leueled vagy on mind

ezekről. Az Istennek Igirete á se-
uel. A keresztség á pechet: nem
chalhat ezokaert az Isten: Mert
igaz mondo ő.

AZ VR VACHORAI
anac vigasztalásáról.

AZ VR Vachoraianak Igei
nyiluan valok. Mert meghir-
iak őket á szent Euangelisták, es
á szent Pal Apostol. ott megha-
lod, mit szol tenked es mit iger á
Christus Iesus. Az ő szent Vacho-
raiaba etelt es italt ad tenked:
nem kőz kenyeret, es kőz bort:
hanem szentleges kenyeret, es
szentleges bort, melyekel valoba
vagyó es osztogattattic, az ő szent
teste es szent vere: Osztogattatnak
kedig á keresztyeneknek örök ele-
tekre es iduósegőckre. Mert eszt
mondgya: Vegyetek, egyetek. Ez

AZ CM

az en Testem, mely tű erőtettek
halálra adatik; Ezt tegyetek az en
emlékőzetemre. Azzonkeppen á
vachora vtan, vőue á pohart is, es
eszt monda. E pohar vy testamé-
tom, az en verembe, mely soka-
kert kiontattik bűneknek bocha-
nattyaert: est valamenyefzer isz-
szatok, az en emlékőzetemre te-
gyetek.

Ez igiket ved eszedbe kereszt-
tyen ember, es kemenyen tarch-
meg őket szívedbe, es azzokkal
vigasztald megh magadat. Mert
nem chak szent Peternek, szent
Andrasnak, auagy á tőb apasta-
loknak mondotta ezeket: hanem
neked is mondotta, es neked fol-
galnak ez igik, szinte mint szent
Peternek, auagy szent Janosnak.
Ezokaert, ha kereszttyen ember
vagy, es hozzád vőtted á Chris-
tus

hus Iesusnak szent testet es veret,
emleközzel e fent testenek es ve-
renek ereicrol, es mindé te nehel-
segedet, nyomorúságotat, rette-
gesedet, es a kesertetből tama-
dot szomorúságotat ved a ke-
resztyen anniaszentegyhaznak
köbelebe, es szívedferent könyö-
rögggy.

AITATOS IMADSAG az Istenhöz.

O mindenható, örök es kegyel-
mes Isten: En igen nyaualyas bű-
nes ember vagyok, keulességnek,
telhetetlenségnek, parázna-sá-
gának, gyűlölségnek es külemb kü-
lemb fele bűnek miat meg fertő-
töttet: Ennek felötte külemb
külemb nyaualyakal, banatok-
kal, kesertetöckel meg gyöttröt-

tertem es megh terheltőttertem,
Nem találhatok kedig soholt se-
gedelmet magamnak: Vigasztal-
last sem kaphatok soholt: Ihol-
fekszem á te hatalmadban es nem
segethetek magamnak. Ezokaert
enedes Istenem, kegyelmes Iste-
nem, teneked nyitom az en szí-
uemet, es te ellótted valló min-
den en terhós bűncimet, es előd-
be rakom minden nyaualyaimat
es szűkségimet, hozzam vóttam,
á te szent igitetedre, á te fent Tel-
tedet es veredet, melly bizonyos
ielek ennekem, hogy kegyelmes
es irgalmas akarz lenni en hoz-
zam, es hogy minden bűncimet
meg akarod bocharni.

Hiszem kedig, hogy minden
te szent Angyaliddal mellettem
vagy: Ha megh kel halnom nem
leszek egyedül á halalba. Ha fent

uednem kel: fennednek en vel-
lem minden te szent Angyalid,
ennek nyiluan valo bizonyagara
hozzam vöttem á te szent fiad-
nak, á mi Vrunk Christus Iesus-
nak szent Testet es szent veret: Ez-
zek é bizonyos ielek nem chal-
nak meg engemet: erőssen ragasz-
kodom azzokhoz, es meg tartó-
óket á te szent erődel, mind á
bűn, mind az ördög, mind á po-
kolnak ellene.

En edes Istenem, elég bizony-
os vagy te ennekem á te szent i-
giredbe. Ninchen kedig sem-
mi lica ennekem abba, akar mel-
to legyek, s akar nem: ebbe bizo-
nyos vagyok, hogy á te szent fere-
gódnek, á te annya szent egyha-
zadnak tagia [vagyok, az igaz hit
nek általa, az erős sziklara, á Chri-
stus Iesusra, építetöt. Nem art
cu,

ennekem az en megtartatlan vol-
tom, miért hogy az ő kegyelmel-
segebe bizom. Mert á te edes fi-
ad, az en meghaltom nyiluan
esztmondotta: lövötek en hoz-
zam minnyaian tñ, kik munkal-
kottok es meg terhóltattettek, es
en megh vyíttlac tñteket. Ismet
esztmondgya: Minnyaian, á kik
hozzam iőnek, nem úzetternek
en tőlem, Szabadon est is mond-
gya, hogy ő á bűnefekert iőt e vi-
lagra: Es azt igiri, hogy á megh
szegget nadszalt el nem akarya
törni: es hogy á fűsteltő mehet
nem akarya meg oltani: Ez az en
nagy vigasztalassom: Erre bizom,
magamat: Mert ezek ő szent igi-
reti: Meg nem chal Ebbe bizony-
os vagyok:

E könnyuetskenek maso-
dik refzenek vege.

E KÖN

E KÖNYVETSKENEC
harmadic Refzeről, tudni il-
lic, á Pokolnak rettegeferől,
es á Lelki ismeretnek az
örök kathozat miat va-
lo szorongatta-
sarol.

Nagy gondgya vagyon erre
az órdógnak, hogy az em-
bert az ő betegsegebe ket-
segbe eythesse: Minden tudoma-
nyit elő veszi, es keserti á fegeny
betegé. De mindē ő tudomanyi,
es alnakfagos keserteti között
ez leg rettetesb, hogy az em-
bert meg keserti az valasztasrol va-
lo forgalmatosságal, es olliá gon-
dolatokat hayt az ő színebe, ho-
gy á beteg így gondolkodik.

Im

Im beteg vagy: Ha az Isten szeretne tegedet, tehát nem volna beteg, hanem io egesseged volna. De miért hogy beteg vagy iele annak, hogy gylőlöl az Isten, es hogy nem vagy az örök életre öröktől fogva választottak között: hogy iduózulherz tehát: &c.
Ez az ördögnek fő nyila, es a legfellyeb valo kesertötte. A keresztyen ember az olyan kesertetbe erre viselyen gondot, hogy az VR Istennek kegyelmes Igiretühöz erőssen ragaszkodgyek, es aszt fűuebe erőssen befoglalya, es semmikeppen arra ne hadgya magat vinni, hogy az ördög elakarna disputalni auög vetteködni.
Ha az ördög ellen meg akarsz maradni: tehát este műued, es este mond á Sathannak: Mennyei előlem

lem te gonof Sathan. Így vagy on
irua: es így paranchol az en lste-
nem: A te Vradat lstenedet meg
ne keferched, Az en edes lstenem
mind eltig iol es igen kegyelmel-
sen chelekódet en velem, es az ő
en velem valo iotetenek ninchen
szama; Mire müuelnem tahat eſt,
hogy az ő kegyelmeflegebe ket-
segbe eſnem: Eſzt müuelte en ve-
lem, hog ő kerekſtegehoz hozot,
es az ő ſent Igaffaganak, es Euan-
geliomnak, iſmeretire vit: Etelül
es italul adta az ő ſent fianak tel-
tet es veret, hogy azzok által bi-
zonyos legyek, hogy ő atyam en-
nekem, es hogy minden bünei-
met meg bohatta, es az örök bo-
dogſagot örökſegül ennekem
adta &c, Mire eſnem tahat ő ben-
ne ketſegbe: Mire vernem viſſza
es megh hamisitanam az ő ſzent
igi

igiretetet. Mire gondolkodnánk
heaba való szorgalmatossággal az
valasztatoknak választások felől.
Ő maga az én edes Istenem tani-
tot, miről és miképpen kell gon-
dolkodnom, holott ezt mondgya
Ioan. 3. Vgy kerette az Isten é vi-
lagot, hogy az ő egyetlén egy fi-
at ada, é vegre, hogy valakik ő bé-
ne hisznek el ne vessenek, hanem
örök életet vallyanak. Ihol hal-
lom, hogy az én edes Istenem ezt
igiri, hogy valaki az ő szent fiaba
hiszen, elnem karhozik, hanem ő-
rök élet adattik ő neki.

Ezokaert, hiszek én az ő szent be-
szednek, bizom is az ő szent fia-
ba, mint az én edes és egyetlén
egy közbeiaromba és iduózi-
rómbe: Bizonyosis vagyok ebbe,
hogy az örök életre választottak
közül való vagyok: Mert az én
ke-

keresztfejembe beiratattam az
életnek könyvébe, honnet, te go-
nosz Sathan, engemet ki nem tő-
lesz: Takarodgyal el ezokaert, es
menny á hitetlenekhez, kik az
Istent nem ismerik, sem biznak ő
benne: En velem teneked semmi
gondod nincsen.

Ved eszedbe ezokaert, kereszt-
tyen ember, hogy ekeppen tamad-
gy az őrdög ellen. Mert miuel ho-
gy te á Christus Iesusnak ismeret-
tire jutottal, bizonygot vettél
arrol, hogy az örök életnek örök-
keffe vagy. Mert valaki az örök
életre valasztottot, az nyilván az
Euangelionnak predicalassa al-
tal á Christus Iesusnak ismeretire
jut, es az ő benne való hitnek al-
tala igazúl meg, es vegre á men-
nyei bodogságba megyen: E ny-
ilván való dolog: Mert az az Ie-

Q ten-

ennek kegyelmes vegezesse es
tanacha á hívű keresztyenekről,
Rom. 8.

Ezokaert semmit ne gondol
sual, á mit á gonoszagos Lelek,
az ördög, ez ellen hoz es mond.
Chak hidgy á Christus Iesusba,
es ő tiyedite kedig őve vagy: Ne
fely ezokaert semmi veszedelem
tól: Mert mikeppen el nem vesztet
á Christus Iesus, azonkeppen te
is, es semmi ketseggnekül iduó
zúlsz: Mert á hívű keresztyenek, az
atyától, á Christus Iesushoz von
nattatnak, Ioan. 6. Es meg hatta
az Attya V R. Isten az ő szent fi
ának, á mi Vünk Christus Iesus
nak, hogy á hívű keresztyeneket
iduóztse, hogy senki kőzzülel el
ne vesztzen. Ioan. 10.

Ezokaert ne fely: hanem legy
bator; es semmit ne ketelkőd
gy

gyes: Mert minnyaián, á kik igaz
zaná Christus Iesusba hisznek,
az örök electre valasztattak. Min-
den embert ezokaert sieffen á Ch-
ristus Iesushez es erő, hittel hid-
gyen ő benne: mert ő az igaz ay-
to, mely által mennyországba
mehetnek minnyaián azok, kik
iduózúlnak.

It'e helyen, attyamfiak keresz-
tyenek, vegyük eszüinkbe á szent
Palnak inteset, mellyel inti á ke-
resztyeneket, est monduan: Heb.
12. Attyamfia, Türessel es beke-
ség szenuedeffel fussunk á mi e-
lőnkbe adót bayba auagy tussa,
kodaşba, es nezüink á hitnek her-
tegere, ki az ő előtte valo öröm-
nek helyebe, eszenuede á keresz-
tan valo halalat, á gyalazatot meg-
vtaluan, az Isten szekinek iobia
felől állt,

Ismet eszt mondgya, Heb. 4.
Nem olyan főpappunk vagyunk
minékünk, ki nem könyörülhet-
ne á mi gyarlaginkon : hanem
ollian, á ki mindenkeppen megh-
kesertettót, hasonlatossáგ ferent
bűn nélkül: Annakokaert bator-
ságal mennyünk á kegyelemfiek
eleybe, hogy nyertünk irgalmas-
ságot, es kegyelmertalalyunk, az
időbe, mikor szükség segedelem
minékünk.

A keresztyen ember iteszebt
vegye, hogy á Christus Iesus mi-
nekünk adottot.

1. Előszet, hogy ő legyen á mi
megvaltonk, bekelesség szerzőnk,
elegteuőnk, es iduezitőnk. &c.

2. Másodszor, hogy példánk le-
gyen minékünk, hogy őtet kö-
vetueniamborul elyünk es hally-
unk. Így hally meg mint á Chri-
stus

stus Iesus, esiof halfz meg: Mert ő
peldaul adattot előnkbe, hogy ő-
tet kőuetsük mind életünkkel, s
mind halálunkkal. Senki igazzan
nem elhet, nem szenvedhet, meg
sem halhat, hanem az, á ki őtet
kőueti minden modon. De ez á
nagy vigasztalas minékünk keres-
tyeneknek, hogy á mi halálunk
minékünk nem ártalmas: Mert
elnyeletet á Christus Iesusnak ha-
lalatol.

A MI VRVNC CHRI-
stus Iesusnak peldaiarol, me-
lyet minnyaián minékünk
kereszttyeneknek kő-
uetnünk kel.

A mi Vrunk Christus Iesus,
az ő kenyszennvedesebe meg-
kefertettek á halálal, mikor

Q s elz

eszt mondak őneki: Szalyon im-
mar á keresztfarol: Egyebeket segí-
tet: de őmagat nem segitheti:
mint ha eszt módanaiak: oda va-
gyon immar á Nazaretbeli Iesus:
Ezzennel megh kel halni, nem le-
het egy eb benne. Ezzennel a halál-
tol meg emesztóttik es semmiue
Ieszene. Szinte ezzenkeppen
kezd tegedet is á pokolbeli ör-
deg keserteni á te beteglegődbe.
De ne fely, keresztyn ember: vegy
bator szívet magadnak: Mert á
Christus Iesus meg győzte ezt az
ellenfeget: ő benne, es ő általa te
is meg győzed, es ő győzedelmet
nem veszen raytad.

Ragadgyad ezokaert á mi V-
runk Christus Iesusba valo hit-
nek payfat, es vesd elődbe, es eszt
mondgyad: Az en edes iduóztó
Christus Vram, az örök menny-
ei

ei dűchőségnek kiralya , el es v/
ralkodik: ez nyiluan nem hagy
engemet á halalba , eszt igen iol
tudom: es ő vele elek egyűt mind
őrócken őrócke.

Ha jaz őrdóg eszt mondgya.
Ha te Vrad volna , es kegyelmes
te hozzád , es életődet akarnaia,
nem eresztene ennye sokny au-
lyat read , sem hadna olyan nagy
kesertetekbe esned: &c.

Mindgyarast eszt fellelyed: Ho-
gy az en edes iduezitőm eszt eref-
ti ream , nem haragbol vagyon,
veszedelmemre fints ennékem:
hanem iauaimra vagyon. Mert
ha az őrók életre iutnom kel:ta/
hat elkel előszer eszt é nyaualyas
életet hadnom: es az vtañ á ha-
lalnak általa iutok az őrók életre
es bodogságra. Igen io kedig en-
nekem es igen hasznos, hogy be-

reg

tegfegbe es faydalmokba vagy-
ok, es hogy vegre megh halok:
Mert mind ezekbol es ezzek al-
tal ismerem, es eszembe veszem,
mely igen nagy kenyokat szenue-
det a keresztfan en eröttem, es
mely igen kesseru halalt kostolt,
hogy az en, es az egész emberi
nézetnek büineit eltöríeneie &c.

Mert ha az en edes V Ram, a
Christus Iesus e beregseget es ke-
sertetet ream nem bochatta vol-
na, ingyen sem ismerhettem vol-
na az életnek hatthatto voltat a
Christus Iesusba, mely által elny-
elettöt a mi halálunk: Halat sem
tudtam volna adni öneki a mi ve-
lünk valo sok io teteiert Ezzoka-
ert hadgy beket, te gonos órdóg.
Mert el az en edes Vram, a Chri-
stus Iesus: emi elek ezokaert: es
az en halálom nem leszen egyeb

ennekem , hanem csak edes al-
lom , es az örök életre valo be-
menetelem.

Masodszor megh kesertetek a
Christus Iesus a bünel, mint ha-
bünes volt volna, mikor est mód
gyak vala a Sidok. Ha Isté fia vagy
szal le a kereszt farol. Egyebeket
segeted: Segets immar magadat
is: Mint ha eszt mondanaiak: ha-
zuglag es chalaradsag az ő dolga
Nem Isten fia ő hanem egy igen
bünes ember: Ezzert keresztötte
az V R. Isten eszt nagy büntör-
test ő reaja.

Szinte azzonkeppen keserti a
Sathan a beteg embert is: Mind
őszue szedegeti büneit: azokat
kedig minden voltakeppen meg
őregbiti. hogy a szegeny kereszt-
yen embert az Istentől elszakas-
tassa, az Istennek kegyelmesse-

R ge

gebe valo bizodalmot szíüneből
kiuonhassa , es hogy kersegbe
ertheffe.

E nagy kesertetbe erős legy,
kereszttyen ember. es lelki bator/
sagal eszt mondgyad :¹ Vgy va/
gyon : en nyaualyas ember va/
gyock, es nagy bűneket töttem.
De á Christus Iesus , az en megh/
valtóm es iduózitóm, kibe en hi/
szek, es kibe bizom , nem bünes :
hanem szent es igaz : Nem chak i/
gaz : hanem ó maga az igazság,
ó kedig megh holt á keresztfa/
n az en bűneimert. Eleget töt ezö/
kaert az en bűneimert, es tellyel/
seggel megfizetett, noha nagyob/
bak es többek voltak volna is:
Mert ha ó az eges vilagnak bűne/
iert meg holt: nyilua valo dolog,
hogy az en bűneimert is megh/
holt. Ezokaert ennekutanna nem

vagyok szorgalmatos az en bű-
neimről: Halat adok az en édes
VRamnak, á Christus Iesusnak,
hogy ő eleget tót erőtem es ho-
gy meg szabadított engemet.

Harmadszor, megh kefertetek
á Christus Iesus á pokollal es ó-
rók karhozattal, mikor est mód-
gyak vala á Sidok: Bizot az Isten-
be: Szabadicha meg immar, ha i-
gen kel: Mint ha eszt mondani-
iak: Mindé bizodalma, melyel bi-
zet az Istenbe, heaba valo. Nem
kel az Istennek: Elvetőtte órók-
ke az Isten: Elkarhozot: pokolba
kel menni, &c.

Ah kerésztyen ember, mikor
az órdóg á te betegségedbe e ke-
fertóttel kenyozt tegedet, akkor
alhatatoson maradgy á te hited-
be, es vedd hatra mindent, á bűnt
á halalt, á poklot &c. Mert nin-

chen immar semmi gondod az-
zockál. Tekents kedig á Christus
Iesusra: Mert á Christus Iesus ti-
ied: Ő meg váltot tegedet az ör-
dőgtől es a pokoltól. A Christus
Iesusnak artatlansága tiyed: a-
ul megh örőd, ha nagyobb bűnes
volta volna is; sőt ha ez egész vi-
lagnak bűneit egyedül tőtted
volna is. A te szűved el ne tauoz-
zek á Christus Iesustól, hanem ő
benne erős hittel legy alhatattos;
es nyiluan ebbe bizonyos legy,
hogy meg á pokolnak kapui nem
tehernek ez ellen semmit, mint
Christus Vrank Ő maga mond-
gya, Math, 16.

Ackor nagy Lelki bizodalom-
mal eszt mondhatod á Christus
Iesussal, Psal. 16. Az VR min-
denkoron az en szőmeim előtt va-
gyon: Mert iob kezem felől va-

gyon, ezokaert el nem tantor-
szom. Ezokaert óruendez az en
szüüem, es vigad az en nyeluem:
Sót az en testem is batorfaggal
nyugszik. Mert nem hagyod az
en lelkemet pokolba, Es nem en
geded, hogy á te szented meg rot
hagyon. Megh mutatod ennekem
az életnek utat: örömnnek bőufe-
ge vagyon te előted, es gyönyörű
segek vadnak á te iobodon mind
öröcke. A Christus Iesusba valo
hitnek általa Isten fiaua lóttel, ke-
resztyn ember. Az Isten fia ke-
dig eszt mondgya: hogy á hív
keresztynenk, mint az Istennek
aldoti, be mennek mennyekbe
az örök életre, mely kezdettől
fogva készítettót nekik: Nem
mehetz ezokaert pokolba, el sem
karhoszhatol.

Ha kedig eszt ismered, kereszt-

R 3   tyen

tyen ember, auagy eſedbe veſzed
á keſertőbe hogy erőtlen vagy
á hitbe, es byketelen betegſegőd
be &c. es abbol kőzdeſ felni, ho-
gy á te dolgod nem ep az Iſten-
nel &c. E keſertőbe, mely nyil-
uan igé nagy es rettenetes, mind
gyaraſt elmelkődgyel á Chri-
ſtus Ieſusnak keſertetiről, mikor
ő á kereſtſen oly igen nagy keſer-
tetbe iuta, hog eſt kialtya vala: En
Iſtenem, en Iſtenem, mint hattal
el engemet. Feſſeges Iſten, mely
igen nagy es kimondhatatlan
keſetter volt ez? Mely nagy ke-
ſerűſegel koſtolta á mi VRunk
CHR Iſtus Ieſus á halalt mierő-
tünk? Mely igen nagy munkaual
meg kőnnyebittőtte á kereſtnek,
á nyomorűſagnak es á keſertő-
nek vtat minckünk?

Ha kedig á mi VRunk Chri-
ſtus

Ítus Iesus örömeft es szabad aka-
ratbol adta magát é kimondha-
tatlan nagy kesertetbe, es oly na-
gy kefferuseget fenuedet, enged-
uen az ő mennyei attya akarat-
tyanak, nyiluan tudgya es ismeri
á mi gyarlosagunkat es erőttlen
volutunkat : Es ónen maga eszt
mondgya iőyetek en hozá min,
nyaian tii, kik munkalkottok es
meg terhőltettőttek, es en megh
vytlak tőteket. Bezzeg nagy vi-
gasztalas ez.

Hol lehet kedig nagyobb ke-
sertet, mely rettenetesben győ-
trőthetneie, es nagyobbban ter-
hőltethetneie á fegeny es nyaua-
lyas búnes embert, mint ez: Mi-
kor fel, hogy az Isten nem ked-
veli őtet: hogy nem akar kegyel-
mes hozzáia lenni: Es mikor ő
ma

magaba azt erzi es ismeri, hogy
igen erőttlen az ő hite, es hogy
mindenkeppen az Isteni dolgok-
ba igen hideg &c. Iesu Christe I/-
stenek fent fia, segets: ne hadgy é
nagy vezbe: mert ez á leg nagyob
kefertet, es vgy mint á több kefer-
tetőknek főie.

De Ne bankodgyal, kereszty-
en ember: Mert á Christus Iesus
igirt segetseget minekünk, es
hogy el nem hagy. Nem hazud ő:
Nem müuel ezokaert egyebet
benne. Ha erzed it á te felelmes
voltodat, es hitednek gyarlo vol-
tat, könyerőggy azzon helt az
Istennek, es meg segit tegedet, es
ennek vtanna felmagasztalod az
ő Neuet, es halat adtz őneki: Meg
igirte, hogy nem hagy: hanem
hogy meg segit: nyluan meg mü-
ueli, es igiretit meg nem mäsor-
lya

Iya: Ne szűnely meg: kerd á te mé-
nyei fent attyadat, ki minden vi-
gasztalásnak atya, hogy el ne for-
dulyó tőled, es el ne hadgyon: az
ő tanítuanyival könyőreggy e-
keppen, Luc. 17. Vram, őregbi-
ched á mi hitűnket, es nyiluan
meg műueli.

Eszet is műuelhed, hogy az
Isten eleybe esuen könyerőghetz
amaz emberel, ki á fiaert könye-
rőguen eszt monda iduőzitonk-
nek, Mar. 9. Hiszem Vram: de iőy
segetsegűl az en hittettlensegem
nek, en edes Vram, fies az en se-
getsegemre, mert ennelkül vesz-
nem kel: Nagy á te irgalmaslagod
minden te terőmtet alatin: En e-
des attyam: Ne tőruenkődgyel á
teszolgaddal, mert á te igaz iti-
letben senki meg nem maradhat.
Az en edes Vram es iduűzítőm

az en igaffagom : O en edes atty-
am , ki minden irgalmaffagnak
atya vagy , arra tekents , es eſt nez-
zed , es adgy ennekem az igaz hi-
tet , hogy igazzan hiheſſek á te
szent fiadba , á mi Vrunk Chri-
ſtus Ieſusba : Es vigasztald az en
szüuemet á szent Leleknek vi-
gasztalasauál , hogy á CHR Iſtus
Ieſusba mindenha óruendőzzek :
A M E N .

Eſzt ved eſzedbe keresztyen
ember hog á te halaloddal ſietz á
meg tiſztulafra es az vyonnan va-
ló fiületesre , mint az neheſkes af-
szonyalat faydalómal es keſſerít-
ſegel ſiet á gyermek ſzüülesre . De
mindgyaraſt az után nagy óróm
es vigaffig kőuetkőzik . Emlékőz-
zel kedig erről , hogy á Chriſtus
Ieſus , az elernek ſeiedelme is o-
lyan keſſerűſeges bayuiuasba
volt

volt, es a halálal viut, es győzedel
met vót, nem maganak, hanem
teneked vigasztalásodra.

Az Istennek valasztottinak pel
daio kis legyen előtted. Mert
mennye sok iambor keresztye-
nek, mennye sok martiromok
kezdetől fogva a CHRİstus Ie-
sussig: es a Christus Iesusnak fel-
támadásától fogva è mai oraig
voltanak, kik minnyaián olyan
nagy kesértetekbe, es a halálnak
rettegesebe voltak, es velek-
volt az ó edes iduóztatóck, es az
ó hatalmasságauak meg szabadít-
otta őket, es a halálnak közepi-
be meg tartotta őket, es az örök
örömré vitte: Miért nem miuel-
ne mostan vgyan azzont te ve-
led is?

Erről is gondolkodgyal, atty-
amfia keresztyen, hogy minny-
aián az VR. Istennek szent an-

gyali, es az egész mennyei sereg
nagy őrembe vadnak, miért ho-
gy lattyak, hogy az Isten immar
megh szabadit, a Halaltól, a bűn-
től, es minden nyaualyadtól: es
hogy immar è vilagi veszedelmes
voltat elhaguan, a te mennyei
szent atyadnak dűchűsegebe es
öröksegebe megy.

De netalantán eszt mondod,
Mind io volna ez: De en beteg,
segembe igen nagy faydalmat
syennuedec: ez igen nehez enne-
kem. Ne gondoly aual, keresz-
tyen ember, Hanem eszt forgas-
sad elmedbe, hogy mind az, a mit
it szennuedez, nem hasonlo a ió-
uendő dűchűseghöz, mint szent
Pal mondgya, Rom. 8.

Mi szegeny emberek eszt mű-
velyük, hogy nem tekinttyük a
iőuendő mennyei dűchűseget:

ha

hanem csak ¹²világi nyomorúsá-
got Maga 'e világi nyomorúság,
igen rövid: és a követkőze dű-
choseg mind öröcke valo.

Erről is elmélkőgyel, kereszt-
tyen ember, hogy oly igen bő es
nagy az Istennek, a mi szent at-
tyanknak, Igaz mondassa, irgal-
massága, kegyelmessége, Iouolta
bölcsessége, gondvisselése, se-
getsege, vigasztalassa es erőssége,
hogy azt semmi emberi elme
meg nem fókhattya: mind ezze-
ket kedig nekünk adta, a mi V-
runk Christus Iesussal, kit aiande-
kül adot minékünk, mint szent
Pál mondgya, Rom. 8: Ha a fiut,
vgy mond, minékünk adta, hogy
nem adot volna aul mindene-
ket minékünk?

E fele örüendetes es batorsa-
gos gondolatok legyenek a te fű-
vede

uedbe, keresztyen ember, mikor
betegsegedbe á pokolbeli őrdög
külemb külemb kesertetőckel
gyóter tegedet. De é gondolatok
nem embertől vadnak, hanem az
Istentől. Ezokaert életünknek
minden ideien kernünk kel az-
zokat ő tőle, es könyörgenünk
kel erőttek.

Ha ezokaert á te gyarlo vol-
todnak ismeretibe viaskodol, de
mind ez által az Isté segetsegenek
keuanfaga nalad leszen, es köny-
örgesz az Istennek á Christus Je-
susnak általa, hogy ő adgyon e-
rőt á te gyarlofagod helyebe: ny-
iluan iol vagyon dolgoz: Mert é
ket dolog nem meszse egymás-
tol: hinni CHRÍstus Iesusba; es é
hitnek keuanfaga, mikor az em-
ber színe ferent keuannya á Ch-
ristus Iesusba valo hitet. Akar
me

mely erőttlen is legy : de mind
ez által ez á te vigasztalafod , ho-
gy az, Istennek parancholattya
ez , hogy őtet segetsegiál hiy : Es
hogy segetseget igir.

. Mikeppen ezokaert , hogy al-
kolmasb könyörges ninchen .
mint az igaz es erős hitert valo
könyörges : azonkeppen egy kő-
nyörges sem halgattattik meg o-
ly hamat. Mert ez é könyörges
kedues az V R Istennel, noha é-
rőtlen hitből szarmazik: es nyil-
uan megh nem veti mint á mi V-
runk Christus Iesus ómaga val-
lyá, á szent Isaias Prophetanak i-
rássabol, Matth. 11. A meg szeg-
get nadízált el nem ronttya: es á
fustelgo mechet meg nem oltya.

Ezokaert erőssen hidgy es
bizzal á Christus Iesusba : Es e-
rőssen es szüvedférent keuanyad
eszt

est e hitet : panaszkodgyal o e/
lorte a te hitettlensegodrol. Eszt
tekeld temagadba , hogy o altala
igaz vagy az attya Istennek elot/
te es hogy immar Isten fiaua lot
tel. Mert az Isten az o fiara, a Ch/
ristus Iesusra , rackta minden te
buncidet, gyarlosagidat, es erot/
tlen voltodat.

O maga a Christus Iesus eszt
mondgya , Matth. 5. Bodogok a
kik lelek szerent szegenyek: Mert
oek a menyeknek orszaga. Bo/
dogok a kik kefferegnek: Mert ez/
zek meg vigasztaltatnack. Bodo/
gok a kik ehezik es szomiuhoz/
zak az Igassagot, mert ezzek meg/
elegitetnek, ha ezokaert, te keres/
tyen ember , keffergesz , es keua/
nod az Igassagot : Ne fely : Mert
nyiluan valo dolog , hogy az I/
sten elot meg igazultal, a Christus
Iesus által, Igi

Igy szól a szent Lélek fent Dauid által Pſal. 33. Az VRnak szömei azzokra neveznek, á kik ötetferlik, és á kik az ő irgalmasságot remenlik: hogy azzoknak Léket meg szabadítsa á hataltól.

Ísmet Pſal. 34: közel vagyon az VR azzokhoz, á kik töredelmes fűűiek: Es meg segeti azokat, á kik alazatos lelekkel vadnak,

Ísmet Pſal. 103. Irgalmas, vgy mond, az VR, kegyelmes, tűró és igen iol tóuó: Nem mindenhababorodik, sem haragszik mind öröcke.

Ísmet Iſaie, 49: Elfeledkőszhetike, vgy mond, az aszonyalat az ő magazattyarol, hogy ne könyörülne az ő mehenek fiant? De ha az szinte elfeledkőzneiek is: azért en elnem feledkőzem te rolad: Ime az é kezeimbe irtalak tegedet.

S E szent

E fent irasbeli mondasokat erőssen tarchad szíüvedbe, es emléközzel felőlek: Es mikor szinte eszt tudod, hogy ketsegbe eszel, azért vgyan bizzal az Istenbe, es abba ketseged ne legyen, hogy az Isten kegyelmes hozzád. Mert nem eslelmegh ketsegbe, mikor á te szíüvedbe eszt akarod es keuanod, hogy ketsegbe ne esel: es mikor bankodol azzon, hogy valaminemü ketsegbe eszel volt: Meg iol vagy on á dolog: Mert é ketseg chak kefertet volt á te hírednek Istenbe valo remensegődnék.

De arról emléközzel, es szabaddó valyad, hogy est é kefertettet á te bünes voltoddal meg erdőltöted: szíüved ferent fohaszkodgyal, eszt mondgyad az Istennek: En edes atyam, minden kegyel

gyelmességnek , irgalmasságnak
es vigasztalásnak atya, en egyet-
tlen egy reményem es bizo-
dalmom , sies es legy segetsegi
ennekem : Nam te vagy az en é-
des es szeretelmes atyam.

A LELEKNEC AIAN-
láról . Kinek Kelljen á ke-
relztyen embernek az
ő Lelket aianlani.

A Kereiztyen ember, az ő vtol-
so oraiába, erről gondolkod-
gyek, hogy á Christus Iesus az, ki
meg győszte minékünk á halalt,
es ki által á halálnak közepin
meg tartattunk : Ezokaert á ke-
relztyen ember aianlya az ő Lel-
ket á Christus Iesusnak kezebe,
mint á szent Istvan Martir is mű-

uele: Mert mikor á Sidok megh
kőuesztek volna, monda: en V
ram Iesus: Ved hozzád az en Lel
kemet.

E mi Vrunk, á Christus Iesus,
eszt mondotta Math. 11. Ióietek
en hozzá minnyaian tii kik mun
kalottok es megterhóltóttettek,
es en meg vyittlak titeket: ezo
kaert ő hozzá kel mennünk, es ő
neki szüüünk szerent könyörge
nünk, hogy minden nyaualyain
kból meg ízabadichon, es á halál
nak közepin meg tarchon Es ho
gy á mi vtolso orankba lelkiün
ket megh őrizze, es kegyelmeffen
hozzaia vége, az őrócke valo ny
ugodalomba, es az őrók életbe.

Ezzenkeppen őmaga á Chri
stus Iesus, Lucæ. 23. aianla az ő al
dor szent Lelket, az atya Istennek
kezebe, eszt monduan: En atyam,
á te

á te kezeidbe aianlom az én Lel-
kemet.

Igy aianla á szent Dávid is Psal.
30. az ő lelkét az Istennek kezebe
eszt monduan: Vram, á te kezeid-
be aianlom az én Lelkemet: Mert
ot iol leszen dolga, órómba lesz-
en nem banatba, nyugszik nem
kenzattik.

Igy vagyon írva Eccles. 12. E
port (az az, az emberi test) ismet
földre leszen, á mint volt. A Lelk
kedig megh tér az Istenhöz, á ki
ótet adta.

Igy szól á CHRístus Iesus is á
toluaynak Lucz 23. Ma velem lesz
paradichomba. E paradichó nem
egyeb, hanem á Chrístus Iesusba
való igaz nyugodalom: Mely igen
gyöny örüfeges, edes szerettettel-
rakua való nyugodalom.

E nyugodalomba bodogon ny-

ukszik a szegeny Lazar: Mert
oda vittettet az angyaloktól
az ő lelke, or vagyon ezokaert á
mi edes Istenünknek es á Chri-
stus Iesusnak kezebe, es vigad az
angyalokkal, es á szenteknek lel-
kiuel öröcke es kimondhatatlan
vigassagba.

Igy keuanya Szent Pal Apas-
talis, Philip. 1. hogy é vilagbol
kimuluan, á Christus Iesusal e-
gyütt legyen.

Ezokaert á keresztyen ember,
az ő vtolso oraiaba, nagy öröm-
mel es vigassaggal aianlya az ő
Lelket az ő V ra Istenének, eszt
mondvan.

O örök mindenható, kegyel-
mes es irgalmas Isten, en menny-
ei szeat attyam: á te szent kezeid-
be aianlom az en Lelkemet, me-
ly nem en, hanem inkább te Lel-
ked;

ked Mert a te szent kepedre te-
rőmrőrted aſt, es nekem aianlo-
tad vőlt: Es ezért az en Lelkem-
ert, a te Szent fiad, ámi Vünk
CHRİſtus Ieſus ontotta ki az ő
dragalatos ſzent veret. A te ſent
kezeidbe aianlom az en Lelke-
met, azzokból engemet ſenki ki
nem ſzakaszthat. Szerető attyam:
entiyeđ vagyok: A te ſzent fiad-
dal, á Chrİſtus Ieſuſſal, iőnek hoz-
xad: ő erőtte, á te ſzerelmes ſzent
fiadert, ſeres engemet is, es iduő-
zits mind őrócken őrócke, Amē.

INTES, MEL YEL

hi v kereszttyenek Intet-
nek Iſtenes dol-

gokra.

Szerető attyamfiái kereszttyenek,
kik á Chrİſtus Ieſus Neuet viſeli
tek, kerlek tőteket az VR Iſten-
nek

nek nagy kegyelmessége es irgal-
massága által, hogy megh iobbi-
chatok életeteket: nagy szorgal-
matossággal es figyelmetességgel
meghalgassátok az VR Istennek
Igeiet: Szinettlen könyörögietek,
á mi Vrunck Christus Iesus által,
az attya Vr Istennek, hogy ő hoz-
zaia vonnyon minket, es vila-
gossítja á mi szűűeinket, á mi V-
runk CHRISTVS Iesusnak igaz
ismeretüel, hogy megh vraluan
á gonoszt, iozanlágba, Igasságba
es Isteni felelembé e világba
elyünk, varuan á bodog remen-
seget, es á nagy Istennek dichő-
leges megh ieleneset, es á mi
Vrunck CHRÍstus Iesuset, ki ő-
nen magát adta mi erőttünk, ho-
gy minket meg szabaditana min-
den hamisságtól, hogy őnen ma-
ganak tisztitana tulaydon nevet,
me-

mely á io chelekődeteknek szor-
galmatos kővetőie volna.

Szereto attyamfiai kérésztye-
nek: Nam immar az Istennek vi-
lagossága az ő fentleges irassa na-
lunk vagyon, mely minékünk ke-
reftyeneknek vigasztalásra adat-
tattor: Abbol az szent irassabol
hallyatok, hogy az Isten kész el-
uenni rolunk az ő oltorat es cha-
pasat, chak hogy penitenciat tar-
chunk. Nagy fnyetsegel ezokaest
fussunk á mi edes Istenünk eley-
be, es finettlen könyerőgiünk ő-
neki, hogy minden bűneinket
megh bóchassa, az ő szerelmes
szent fiaert, á Christus Iesufert,
es vgyan ezért segetsegül legyen
minékünk.

David kiraly nagy veszedelem-
be vala az ő bűneinek nagy vol-
taert; Mert az Isten dőghalalt küi

T

de

de orfagara, mint írva vagyon, 2.
Reg. 24: es keuefs ideig Dantol
fogva Bersabeaig hetuen ezer
ember hala meg. De mindgyarast
az Isten eleybe fiyete, es megh
valuan büncit előtte, kegyelmef-
seget es büneinek bochanattyat
kere: es oltart epite, melyen egő
aldozatokkal aldozzek. Es megh
chendesüle az Istennek haragia,
es meg sünnnek á chapas az Izra-
el fiai közet: Ezzenkeppen tū is,
attyamfiai, keresztyenek, megh is-
meryietek es megh vallyatok bü-
neiteket az Isten előtt: könyőreg-
ietek kegyelem es segedelemert
az Istennek előtte: aldozatok fű-
beli igaz töredelmességnék al-
dozatit előtte, á mi Vrunk Chri-
stus Iesusnak általa, es nyiluan
nem hagy az Isten, hanem kegy-
elmes leszen hozatok, es min-
den

den veszedelemtől meg ment.

Az Isten fenyegete a nagy
varost Niniuet Ionas Proheta al-
tal, hogy negyven nap múlva el-
lakarna sültettni. A Niniue-
beliek hiuének a Ionas propheta
predicatioianak, es igen alazuan
magokat, meg iobbittac ceterket
Es az Isten könyörüle raytok, es
megh kimile őket. Ezenkeppen
tiis chelekődgyetek, attyamfiai
kereszttyenek. Nem reuideretett
meg az V R. Istennek karyia: Ny-
iluan segethet, es akar segeteni,
csak hogy miraytunk ne mulyek el
az az, csak hogy mi igaz hitből
tamaogt könyörgessel könyörö-
giunk öneki Nam azt kialtattya
a zent Pal által, Rom. 10. hogy ő
a kardag Isten, mind azzokhoz
kik őtet segetsegül hiuiak.

A mi egyetlén egy Vrunk es

T 2

Id

Iduezitónk , á CHRÍstus Iesus
az órók mindenható Istennek e-
gyetlen egy óróktól fogva valo
szent fia , erősitlen minket á mi
lelkeinkbe é dragalatos vigasztal-
ásokkal , mind testi s mind lelki
kesértetünkbe , tudni illie á halál-
nak , á bűnnek , á pokolnak es az
órók karhozatnak kesértetekbe ,
hogy áthatatottok legyünk es
meg maradjunk az igaz keresz-
tyeni hitbe : á buzgo attyafiui
szeretótbe : á keresztnék be-
kesseggel valo szennvedese-
be es az órók élet-
nek remensege-
be , mind ó-
rócke : A-
men,

SICZBEN NYOMTATTA
Manlius Iános,

M. D. XCIII.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár